МОАРШАЛ ДА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБЛАСТНОЙ XII ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ ДЕЛЕГАТАШКА

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхчарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 17 (4497). | ЕРА, 8 февраль, 1968 шу. | Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

•

В. И. Ленин вав 100 шу дизара накъадолхаш

Уьх шера къасттта дика къахьегаш я Шьалерча дулхкомбината чуйоагІача колбасни цеха коллектив. Коммунистически къахьегама сийлех цІи лелаеча цеха болхлоша январь бетта плане 104,4 процент кхочашдийр.

Дика болх барца белгалбаьлинаб цеха болхлой юкъ Гапалаева, Жестова, Кузьмин, Багурик, Чернышева. Царна екхай СССР-ен РСФСР-ен дулха-шурий промышленноста «Социалистически яхьа отличник» яха значокаш.

Сурта тІа: болх бен ба З. Гапалаева, М. Жестова.

И. Плиева сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН КОММУНИСТИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Тахан Грозне ший болх дІаболабу XII-ча Нохч-ГІалгІай областной партийни конференце. Из ІалаьмаІе доаркІаме событи я республика коммунистий, берригача къахьегамхой вахаре.

Отчет луча юкъагІа областной партийни конференце, парте XXIII-ча съезда, КПСС ЦК Пленумий, хІаьта иштта XI-ча областной конференция а решенеш кхоачаш а еш, дикка болх баьб боахаеш, культурен дегІаккхувлара къахьегамхошта коммунистически кхетам балара.

Партийни организаце теркама юкъюттиге лаьттаб халкъа боахам дегІаккхувлара пхе шера план кхоачашъяра тІаберзабаь дешна бешт бола болх, производства экономически эффективность лакхъяра, къахьегама овсарбе дІахо айяра еш бола йоакхо.

Отчет луча юкъагІа 28 процент дукхагІа хинна арахийца еррига промышленни продукци. Пятилетка хьалхарча шин шера еррига продукци арахецара план ханал хьалха — 1967 шера 14-ча декабре кхоачашъяьй. Планал совгІа хьаьий 44 миллион сома мехьа тайп - тайпара продукци. Къахьегама овсарде 19 процент лакхъеннай, хІаьта цун чотах яьккхай еррига чарча планал совгІа яьяхача продукцех 70 процент. Аьхха пхьан 1967 юбилейни шера республика чекхьоьтахеша мехкаденнай 13,6 миллион тонн мехкаьтта — 1965-ча шерарчул цкъан ахсазен дукхагІа.

Мехкдьатта цаккдоахачен мехкаьтта химически промышленноста болхлоша планал совгІа еннай 15 миллион совгІача сома мехьа тайп-тайпара продукци. ДІахо дегІаехал машинашъю, металлах оаттадаш ю, энергетически, моттигерча, яІгача, кхачан, промышленноста, кхыдола доакъош. Лакхбенна машинашъя, автомобильни транспорта, бувзама предприятей балха боарам.

Республика юрта боахама къахьегамхоша, КПСС ЦК мартовски (1965 ш.), майски (1966 ш.) Пленумий решенеш кхоачаш а еш, отчетни юкъагІа шера екъера лаьрхІача 23 процент дукхагІа лаьккхаэ ахат, хІара гектара тІара боаха кхиа культурай яьун-къон 8,2 центнер лакхбаьй. Ялатаю кийчахара пачахьалкхен план 1966 шера 112 процент кхоачашъяьй, 1967 шера — 135 процент. Цу юкъа дукхагІа кийчъдаьа дух, шура, фуаш, тха. Ди-хьа юбилейни шера массе тайпа хьайбай продукташ яара шинашца социалистически декхарашв ханал хьалха кхоачашдаьа.

Отчет луча юкъагІа лакхбеннаб республика къахьегамхой материальни боарами вахара торен. Бахача мехьа доходаш юкъера лаьрхІача 20 процент лакхъеннай. ВІаь воар болхлочуни гІулакхерча сагеш алапеш лакхдаьл. Пачахьалкхен капиталовложеней чотах бохача нах чухоаша дІаеннай 194 эзар квадратни метр чуІе моттиг. Хьаьтьай керда школаш, школе хаха ба йоапача берий учреждеш, больницаш, клубаш, библиотекаш, торговлен общественни кхачани предприятеш. Товарооборота боарам 48 миллион сома лакхбеннаб.

КарагІаьнна уж дерригаш хІамаш — Коммунистически парте, республика партийни организацеша баьча ІалаьмаІе боккхача организаторски хьесташ балхах, къахьегамхой лакхбеннача политически сахкеташал, айдешнача политически хьинарех хьалхинар.

Баьча балха итогаш шоаш еш, областной партийни конференце делегаташ, шеко йоацаш, шоай уйла тІаерзаерга кхоачамбоацарашта, цар дувцаргъа хІана а пайда эцаза диса промышленностера а юрта боахамера а дукха кхоачамаш. Масала вайнига хІана а вІашхІехьдаьккхалац еррига продукци арахецара, цуша реализаци яра, из яккхарга дІабола мах лохбара, къахьегама овсарде лакхъяра, кхача хьокхалешта йола планаш кхоачаш ца еш шьайолча предприятеша ритмични болх белга.

ТІехьаюсача предприятеша пятилетка хьалхарча шин шера пачхьалкхена дІаеннац 3 миллион сома мехьа продукци. Республика халкъа боахам дегІаболдобара мІенхаматте йоакъарле ю капиталь гІирсаш хьадлелга дукххача хана денз тІахьадусаш хьадлагІаш хилара. Цхьайолча районашка ІалаьмаІе эсалча техника дегІадоагІа иляти хьайбай продукташ йоахалга.

ХІана, доаллара кердача системагІа, къахьегача коллективай боккъонаш шерьачеп бехктокхам лакхбенен хана, доккхагІа дола декхараш хьалхашка отт партийни организацешта. Цунна дувзаденна конференце делегаташа, шеко йоацаш, дувцаргда партийно - организационни балх дІахо тоабара, кулгалдара стиля методаш эрсайоахаш тоабара, кадраш хьаларжара, балхаш тІа дІанийсъяра, царна кхеташ балара, партеи правительствоа [illegible] ваш кхоачашъяра доаттабу тІаьожам тоабара хьакъьсьяра. Деваю. Гулакха хьалтеша дІадех вІальанарчен цесхоейн партийни организацешта, партийни группашта дец дола кулгаш дІахо тоаделга. Практически декхараш кхоачашлеча хана ю лаккхдерга цар денал, хьинар.

Идеологически болх — партийни организацей балха доаркІаме гІара участок. Отчет луча юкъагІа республика партийни организацеша тоабаьб къахьегамхошта коммунистически кхетам балара болх. Лакхбеннаб партийни дешара системз идейни боарам, товенний декинони пропаганда, культурпо - просветительни учрежденей, кино, театрий, концертни залий, творчески союзий болх. ДикагІа юкъекхаьа хьинай массово-политически пропаганда керда формаш, политически информаци агитаци, тоабеннаб гойтаре агитаце эстетически доаркІам.

ХІаьта а, партийни организацей идеологически балха тІа хІана а дукха да кхоачамбоацарам. ХІаьта царна, шеко йоацаш, областной партийни конференце делегаташа уйла тІа а йохитаргья. Бахача наха юкъе хІана а дукха нах ба вай чакхйоахача массово-политически мероприятеша чулацама. Вехха лелабу дІанахача эмах, къаьстта дынах меделисача воча гІулакхаша лоаттабу кхоосаш, кхоачамбоацаш бу сагархошта юкъера кхетама болх. Цу духьа хІара юкъьанарча партийни организаце, хІара коммуниста теркама юкъюттиге латташ хила деза коммунистически кхетам балара дагара.

Дукха ха йоацаш чакхдаьннад юкъьанарча партийни организацешкара отчетани хоржамаш, чакхъяьннай районий городской партийни конференцеш. Цар хьахьекхаь вай парте кугІараш айха кхотадешта хилар, коммунисий дьалъяра доккхийла чоахамеп декхараш толамеп кхоачашдара хьалхара коммунистий бехкгокхам лакхбенна хилар. Из да укх тІеххьарча шерашка парте а мехка а латтача баькъахьарча процессех хьахиннар, партена чухьара демократи дІахо дегІаккхувлара, партийни вахара боарамаш дигза кхоачашдарах хьахиннар. Собранешкен конференцешкен балха опыт вІашагІтехар, кхоачамбоацараш гучадаьхад, партийни организацей болх тоабара тІадерзаьь практически гІулакхаш чакхдаха оттаяьа.

Экономикен культурен дІахо дегІайоалдара дальке доккхий декхараш да вай республика къахьегамхошта хьалхашка латтарш. XII-ча Нохч-ГІалгІай областной партийни конференце массе оагІорахьара юцаргья отчет луча юкъагІа КПСС обкома бальча балха итогаш, пхе шера план толаме кхоачашъярах В. И. Ленин вальча дийнахьа денз 100 шу дизара даха доагІача тайпара накъадахарах къахьегамхой оарцагІбахара партийни организацена йеш бола болх дІахо тоабара накъаш белгалдергда.

Мишта кхоачашду дехкараш?

ЮХА А ДУВЛИЙТ ГІАЛАТАШ

Толамца чакхдаьккхар юбилейни юртбоахама шу Наьтеречни района дукхагІачча боахамаша. Пачхаьлакхена яхьт декхара план 1,5-зазх, гонараш — дукхазен тІехкхоачашдийр «Минеральный» яха дулха-шурий совхоз. Цхьабакъда, хьайбай продукташ дІалара иьай кхоачаш ца еш пачхьалкхен декхар тІадисар боахама хьайбаш лелалеранта. Совхоза керттера декъа — хьайбай боахам дегІабоалабара торонех вІезнга пайда оцарах хилар ва. Рентабельно хила беза хьайбай боахам шерагара шерига совхоза зе деш ба.

Хьайбай продуктивность айъяра, хьайбай боахам тоабара ю декхараш белгалдаьз ер шу эвлаучу совхоза партийни, профсоюзни, къахьегамхой юкъарча собранешка, хІаьта 1968 шера социалистически декхараш тІа а айхад.

Мишта кхоачашду уж совхозо. Вот декалургдолаш тІам ван укх шера юкъьаьнца хьагур. Цхьалагіа январь тІаккхоачаш совхоза доаьлахье лар 833 бежан, церех — 325 етт, 13899 устагІа, 1016 хьакха. Цаьна Іалашдаь доакъар цхьан бежана лаьрхІача 830 килограмм гІожа доаяьари 820 килограмм силоси кхоачаш. Долаш дола доакъар а массанахьа хьатІазадаш.

Хьайбаш чулетта цхьайола помещенеш Іалаьмате воча хьала тІа я. Ремонт е езаш я Шоипов Висолта, Гушаева, Макаев Хьасана кашерарш.

Жа дазла золадала хе хьатІахкача дукха да висаьш. Цхьабакъда, укхаза сагота бац цу гІулакхе. Из ха совхоза специалиста гаьна латачоа тара да. Дукха моттигаш я кучкаш, тайп-тайпара шиташ, хий меладу мийш, рентаьаш тоае езаш.

Іалаьмате воча хьала тІа я шурий-товарни ферма помещенеш. Соаьха Іай «Чечингесльстрой» треста СМУ-4 эксплуатаце дІаенна еттача кирпичах ях типови шиь коровник я укхаза. Цхьабакъда, чуваьлча кхо хет царга вІалхийта материал. ТІера тхов хьекха бах ба. Араьха миссел чухь удд зоа. ТІайнала шифер а вІашитІех ца йоахаш йоллабах цІарах санна хийра хетт, вайараш иштта хийра я. Шинна оагІорахьяра кух чухьекхаш Іалаьмате шийла я помещенешка. Цу моьрча помещенеша латтача хьайбанча дІадехка доаккхар цар хетІ дІоахкарга дІалоха, хІаьта шура эшалу. Юкъера лаьрхІача хІара кхьабача Іаттагара 2,5—3,0 килограмм мара яц из.

ДІа хІана къайладаш тховнаш, — аьнна хаттар дича, хьу йоацаш лиса уж, боах совхоза кулгалхоша. Из бакъа дац. Зарам а декха, цу тІа топпар биллабалара хІана дІайхача латторгдар доагхан. Цунга дукха рувкъа гІоргдар. Шийла я родильни помещене а.

Хьайбаш боахам лелабе хана ца механизаци йоацаш. Укхаза теркалдаш ца гІулакх. Цхьа бІаь совгІа етт латтача йоккхача типови коровникашка цалача балхашта механизаци яьяд. Шинегара дІайккхача цига а кхо арахьекха транспортераш мара яц. ХІара коровника чу я хий хьахийта ецка турбаш. Цхьабакъда Іобоагіаш ца тІадам бац. Вола биэаш кхоачаш ца беш битай СМУ-4 монтажникаша. Пхьа шу дІаьлаьнна совхоза кулгалхошта кхоачашлаза хиса балхаш СМУга чакхдахар дека. Из хІана ца деш дисарех лаьрхІа шиь мачин лелаш ферме 20 километр гаьнара хий тІакхухьаш.

Цу дерригне совбоах шура аккхарга дІабода нах.

Лехара леш укхаза агитационно-массови болх а. Шеча уголоке, ферма помещенешка хоаш социалистически декхараш тІайцалга. Гуш дац ферме хІара кийнахьа доаркаша Йоаккха шура вІаязаьь ведомость. Доаркашта довзаш шоаш тІаяйца декхараш, хьанна яхье бьйнаб, мел шура яккха еза.

Во лаьт совхозе кадрий гІулакх. Хьайбаш боахамера специалист хуаца везаш моттиг хиача кун мотта дІаоттале саг коравагІаш, цкъаза сизбале хьалха хьанийсоннар дІаоттаду. Масала, 1967 шера 12 октябре «Минеральный» совхоза директора техача приказа тІа лаьаьд, цхьоагІча отделенера комбайнер Ваьхаев Лечи цхьоалагІча отделене за Іуй болх бе хьожаволла, аьнна. ХІаьта а болх бен зоотехнически а агротехнически а курсаш яц совхозе.

Совхоза керттера закъа хилара тарра хьайбай боахамера хьал тоалара берригa теркам тІабахийта декхарийла ба совхоза кулгалхой, партийни, профсоюзни организацеш. Шера йоаржае еза хьайбаш лелалеранта юкъе ях. Совхоза специалисташа дагалоаттадй доаш Іалашеш хьалхалаттача практикаее карагІаьннар производство юкъеккхувлаш хьайбай боахама эффективность лакхъяра, кхоачамбоацараш дІадахара, боахам сихха дегІабоалабара оарцагІболлар шоай керттера декхар хилар.

Т. АРЧАКОВ, вобкор.

КІАДА ХЬАДЕ ДОЛАДЕННАД

Репортаж

КОРРЕСПОНДЕНТСКИ удостоверени дІа а хьаьна, нивъ хургбий са таханІ — аьнна хьттар аз Назрановча трикотажни фабрика проходной вагІаче ваьтерага.

Хайра цунна со ала гІертар.

— ПІаьхзьа ниийсеннив хьо, тахан санна дукха нах чаккбеьнна бац уиз мІаярех. Болх бе йоалалу фабрик йоах, — аьлар цо, бІаргаш сийрда а даьнна.

Е а ба йоккхача сийрдача цехашка дукха нах. Уж гоар кхакала йол моттигаш дІа а паьцалаттача чоалханарча наз болча машинашта юкъе гІолла тайп-тайпар бесаш дола косынкаш кхест. Тешалац цу мехкарий дититъача пІелгашна уж ладуегІа дезаш я аьлча.

Іоа а къап а кушнаш а хулаш нах гулгу. ХІарениь ше машина юхе болх бе дІаоттаьльа цІеькха а дийшер, Іомадар дагадоха доа.

Къаьстта дукха нах ба дІа сновязальни цеха дІачуьалча вырда оагІорахьа сьынга латтача сновальни машина тІа болх беш йоаллача юкъерча дегІарча йоІа Евлоева Долетхана юха. Цунна гонахьар бараш ба Назрановча училище доша баьгІа мехкарий. Теоретически зІнаш але а практика кІезига а цар дешарца бувзабенна болх бе моттиг хьовзац царна. Долетхана хинний. Из Ленинградерча «Красный Октябрь» яхача трикотажни фабрике деша а дашаш боаз беш хиннай бІезача ялх бетта. Цудухьа вал цун кулгаш кедай, тешаме. Шийна гонахьа латтачарех лаьъацц Долетхана шийне хоар, ший опыт. Шийна хоар царга дІаьохх цо, дІахьеа.

Балалайке мераш санна оаьдена да йоккхача дьшка вордингера тІа сновальни машино хьатІацуста даьра тьш. Дагардаь баргоацаш дукх ба уж.

— Нагахьа санна царех цаІ хаде хоргдий хьона, — хетт юха латтачар.

— Фийл машина а ер, тай хьадеча ше соц, — йоах тахан ше массанех хьалха болх бе йоаллерах гІадъяхача йоІо.

Тхоца къамаьл деша а цинна хьалхашка йоаллача цІеча кнопка тІара нана палг хьабехьац цо. Цу гІулакхе тхо дукхІадала дегадоаг хайнача Долетхана оаза дІа а хеттанехьа хьехьлар: дувзадена а шод болаш а махулий тай. Из юкъе даьача екк тах, зельа дукха минуташ йоа, цудуха ха саина доле тай сайна бІаргегуш а машина соцаер дукха лоаттабу аз из пІанг, — аьнна.

Хьалйнзачух тІекъагІа цхьан болхлочо вординог дІаьлу вязальни машинаш латтача. Царна юке а дукх ба мехкарий. Шин-юкъ машина валехо тІа хьадаь массанх метр дахрий доал. Мехкарша ергІ-аргІагІа пІелгаш тейаду цІеча Іаьрнача кнопкаш тІа, дІаьда етт рычагаш, лерга хезаш мере таза ца деш шортиге «бегиш» дахрий хьадаргулйт машинаша.

— Мишта хет шоана машинаш, ладугІаргдолаш йий Наьсарерча мехкарашка? — хетт аха Алмаь Атаре ханача къоанча наладникага Переведенцев Геннадега.

Цхьанаьа гІалат дац, кулга ата а дІатІаьхьача йоккхий, «дегІ» долаш але а. ХІаьта дІабопушуше зихар мелага хьокхна кІадаш хьада вІашхІеьдаргдац вязальщицай, кІаьа аьнча цкъа кулг шеьрда, наьаь Іомае, машина йоаза оза.

Кулгера кулгага таласа чакхйоал Назране юкъаьнца хьадьа дІарех дІаьохха аьнхха тІоаре мокса мара йоаца кІегент. Къаьстта цацхьанна цу деших фабрика болх бе йоазау аьнна хаза хьачуьаеща воккха саг Эльджаркиев Іеддел-Рашид а. Ший хене цо дайн хІама да цунна тахан бІаргагур, цІеьнха хийттадац цунна Назранех матта моттиг хург ма йий дьнна.

Яьсса яц швейно-закройни цеха а. ДІаьхача къегача столешта гонакъа кІодарч бе а дехна алзальни цеолера дахрий Іочударга хьехаш бе лораш довзараш, мисто тайна тате ду баракьаш тегача электрически машинаша. Нийса зьу Хамхоева, Маркина машина дахре тІа гІоалла мугІ.

— МалагІа баракъаш де долаеду оаш юхь ханчІ? — хетт оаха цу цеха начальникага Аадушина Валентина Васильевнайга.

— Майнаш, — йоах цо.

Уж аттагІа а къоанча болхлошта хьехза а тега а.

— Масса ергъа оаш дийналье?

— БаркІ бІаь. Бахьда, хьахарча деношка из цифра лургьяц, хІан аьлча, шоашта ма хой шоана. Бер цу сахьате мига дода когаш.

Тешаа тхо Наьсарера трикотажни фабрика дека тІахьаьле йоалаш предприятни хургхилярах, цо города района сей айдергда, экономика лакхьяргья. ХІаьта а из санна йоалла пиганта, Валентина Васильевнас яхача тайпара кьахара, гІа бахале атта бац. Цу тІа Наьсарерча оарлоша эпара дьанда а бу цу сенина машинаш тІа болх. Фабрикага ша бола кІезиг-дукх за эш.

Керттера дар — дукхача хана денз Наьсарчоша сатийса цхьаьнха къонне предприяти Назране болх бе йоллалир да. Бокха хьа а ба из укхазерча къахьегамхошта. Цар кулгашта дукхагІа болх ба хІанча.

Ший лоаьаьо «Электроинструмент» сана берригана мехка цІий цІи хозийтаргья цу фабрика из мІоагІо къ бахаеб цун цахамаа мехкарий.

М. ЗАНГИЕВ.

XII-ча Нохч-ГІалгІай областной партийни конференце делегатий теркамга

XII-гІа Нохч-ГІалгІай областной партийни конференци хьаела тахан, 1968 шера 8-ча феврале, Іуйрийна 10 сахьат даьлча В. И. Ленина цІерагІча культура Дворецa здание чу.

Конференце делегаташта регистраце ю Іуйрийна 8 сахьат даьлча денз В. И. Ленина цІерагІча культура Дворена фойе чу.

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. Кузнецки Ала-Тау СабаргІарча доамашка, Красноярски крайн Кемеровски областа массача Кия яхача хих хьаьххеташ дола Шалтыр яха хий хьаьдалаьлуча вІашагІкхеттача моттигера хоравай нефелин — алюминий доалаш дола руда. Дикалга дикалча ший тайпара дола из руда гучадаьккхар Кузнецка геологашта карагІдальна сийлахьа гІулакх да.

Кия — Шалтырь яха рудник поселкаш цхьатарра дегІайоагІаш лаьт. ХІанзале хьалдала дукхаза вІашагІардаь массех шІенош, къаьстта хьайгьаь хургболаш я йоакха юкъера шолжа кхьйола объекташ.

Йоккхий экскаватораш, доаза бихьа хьагІа а яьле, шуна йистошка гІолда юхакІалтьоева. Цар тІагІоллара тІоа дІа а боахиш хьагучадьнна руда хьанйоу. «Белаз» яхача автосамосвалаша цигара дІа а юхьаьаш тІехьагІа дІаувза латтуш хургболча моттиге Іойоассаю нефелин. Кия-Шалтырега кхаччалца бола машининъ била бакниниа тІехьагІа, руда хьтара доддашехья а Ачински глиноземни заводе гІоргда. Специалисташа йоах, Уралерча цІи лелача Магнитни доамиих хиннар хургаолаш да нефелини доамаш: бухага кхаччалІа оахкорга яц. Атта дац барса Іа, дукха йоа долча лакхача доам тІа рудник хьалье. Белогорхоша шоай дерригаш тІадихийтад рудника хьалхара оагІа ханал хьалха йолаялйтара.

СУРТА ТІА: нефелинови доама бихье тІа хІатаръеннай бурун детташ, доамаш дехкийташ деча балхий участок. Аьрхера руда дахара керда моттигаш кийчъеш ба горнякаш.

А. Кузирина сурт.
ТАСС фотохроника.

СОЮЗНИКЪАРА СССР МАШИНАШЪЯРА МИНИСТЕРСТВО ВІАШАГІЙОЛЛАР

СССР Лакхехьарча Совета Президиума 1968 шера 5 февралерча Указаца сонар баьб союзникъара СССР машинашъяра Министерство вІашагІйолла.

СССР Машинашъяра министралла нов. Бахирев Вячеслав Васильевич а хьожаваьь СССР Лакхехьарча Совета Президиумо.

(ТАСС).

КОММУНИСТАШ—ДАИМ ХЬАЛХА!

КАРАГІДАЬННАРЕХ КХОАЧАМ БЕРГБАЦ

Вайна массанена а шен тайпара эхамен хуьлш шу дар Вайнаха юбилейн шу. Хіьта, ала дезаш да, сунженцаша из сийлахь кхача хилар.

Октябра юбилей хьалхіиттачалкхьа тіехкхоачашйир районо боахамаша юртбоахама продукташ ихарам пачхьалкхенга йоахкарех шера планаш. 1968 шера 1-гіа январь тіакхоачаш планах 20 эзар тонн докха дезаш хьинг илат 30 эзар тонн йоалад, гераша 6 эзар тоннаш меттел 6286 тонн дехкад, коартолаш 1300 тоннаш меттел 1775 тонн. Планаш кхоачашъяьй сом, дулх, шура, фуалг тіа доахара а. Планал совгіа дехкад 1737 эзар фуъ, 373 тонн дулх, 1482 тонн шура.

Советски Іаьдала ах бІеь шера юбилейна дахь доагтІача тайпара накъдалкара лелаьча социалистически яхьа итогех XIX-ча партсъезда цІергІча колхоза (председатель В. А. Шумилов, парткома секретарь I. А. Ким) КПСС ЦК, СССР Лаккхьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх еннай.

«Победа» яхача колхоза (председатель Социалистически Къахьегама Турпал В. И. Емельянов, парткома секретарь Н. И. Моисеев) РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума, РСФСР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх еннай, «Ассиновский» совхоза тьоженьй КПСС обкома, Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума, республика Министрий Совета, облсовпрофа памятни байракх.

Тха кхаь боахама юбилейни памятни байракхаш илайо тха районе къахьегамхой политически къахьегама тьинар чІоаггіа айзаьд.

Парте районни комитето юкхьайаьча партийни организацеша юкъенца денз уйла йир памятни байракхаш еннача хьалдалаттача коллективай опыта дикагіа, гуш хургйолаш, кхетаергйолаш пропаганда ел а фу дь вІаштІехьдоакхаргдархьергі яьна.

Партийни организацешта [illegible]ъа толамаш миштта даьхай маларра дувцаргдолаш собранеш елга, даьхарел тіе толамаш даха йиш йолаш ца хинаран пайда эшаза кхы а дукхагіа дика кхоачамаш теркал ца деш дига йиш ца хиларан къахьтта уйла тіе а йохийташ.

«Знаменосций (байракхаш лелаери) опыт лаим кийшай «Знамя труда» яхача районни газета а коллоний многотиражкай а оагІонаш тІа. Сийлахь боккхача Октябра 50 шу дезача сийна тІайна хинна социалистически декхараш кхаал хьалха кхоачашдара къовсам а лоаттабеш партийни организацеша даим терказа масиоттаге леладаьд къбнаш йола социалистически яхь доаладІоладара дешай. Къаьстта уйла тІаьхьйтай яхь дин-хьакхаьа итогаш ера.

Яхь вІашагІйолаш шоаш бела балха тІа партийни организацеша шийде эп маь воздейства ергйола масса тайпарча формаш методаш байракх урагІйоаІар. хьоанами Доска дІаяздар, хьалхалаттача коллективаша хетаь къахьегамий листокаш, листовки-молнии дийна дукха а кхыраш.

Социалистически яхь шина даим хувш къаьстта оралдаьча дехьаца тІа, социалистически юкъехь кхоачашду дукх тІа а вовкххаш.

Цудухьа хьа бахьан довиаш дао юбилейни шера юртбоахама производства деррига доакъоаца социалистически яхь шерра яьржа хилар.

Парте районни комитето юкхьайаьча партийни организацей теркам тІабераабу къахьегами овсарле лакхъара, хьаьча продукцега дІабода мах дохбера аттуи боаккхаргболаш йола керта, толамагІа йола доалдара методаш лоуш уж хилара.

Масала, «Победа» яхача XIX партсъезда цІергІча, XX-ча партсъезда цІергІча колхозий партийни организацеш кердадар лохаш хилар бахьан долаш юбилейни шера шин сменагІа болх бе йолеелар шурий-товарни 3 ферма. Из тьехкам хьайнаш Ленина цІергІчен «Путь к коммунизму» яхачен кролхоза. Тхо лог тийча да, кастала хан оррига 19 шурий-товарни ферма шин сменагІа болх беш хургхилар. ХІаьта цо, тешашие, йиш хулийтаргъя къахьегаш овсарле лакхъ, кевраш хувшадалга дІадаккхе, хьийбаш лелаерий бытовой хьалаш тоалє.

Районе бола беш да шоай къахьегаша кхьчарча хьокхам телаш, царна бахла толашагІа йола методаш Іомаш болча производстве хьалхалаттаргй докхе эскар.

Шерра шера лакха производственни тьокхамаш хул «Победа» яхача колхозерча Николай Карпович Рохлин Александр Петрович Безбородовн санна бола опытни специалисташ керте латтача № 1 а № 2 а болча тракторно - полеводчески бригадай. 1967 шера кхоаболча хлатий этара лекхагІа хьуакъам чубера пу бригадаша — хІара гектара тІара 34,8 центнер.

Хьейбаш леладераш юкъе хьалхалатт XIX партсъезда цІергІча колхозерча, фермаша шин сменагІа болх бела этара хьалха лагадехачен хІара кхоабача Іатта доархІеш шура аккхара лакха хьокхамаш хаьхачеш Дмитрий Петрович Фролова кулгалдеча № 2 йолча шурий-товарни ферма коллектив. 1957 шера хІара Іаттагара 2869 килограмм шура яьккхаш ферма коллектив социалистически декхарех 2450 килограмм мара яккха езаш ца хиллача метте.

Шерра шера хьажкІаш кхеара лакха хьокхамаш доаь Ленина цІергІча колхозерча, укх 10 шера вІашгіта опытни механизатора Гансуев Али Гансуевича кулгалдеш хьайоагІача хьажкІаш лелаеча механизированни звенос. 1967 шера 200 гектарах хІарие тІара фуалъяхкача екъача хьажкІий 50 центнер яьккхар цо.

Пачхьалкхенга ялат доакара юбилейни декхараш кхоачашдеча докха лакхъ яьлар Шеча Эскара цІергІча, Ленина цІергІча, «Восход» яхача, XIX-ча партсъезда цІергІча, «Победа» яхача, дукхагІа кхьча колхозий коллективаша.

Шоай хьинар ца кходеш а темпаш кхы лоа ца йолийташ а къахьегаш дІабола 1968 шера хьалхалаттараш: XIX-ча партсъезда цІергІча колхоза 1967 шера «МТЗ» яхача тракторака 1500 гектар кІаьхь оахам дь тракторист Николай Михайлович Чеботарев. «Победа» колхоза 208 гектар ялат тьехкаш 7307 центнер дьдаьх комбайнер Алексей Филиппович Касьянов, Ленина цІергІча колхоза 337 гектар ца бола ялат хьахкан 7820 центнер дьдаьх комбайнер Джакаева Хьава, кхьбараш.

Тха районе дукха да производстве хьалхалаттараш. ТІагІертта къахьегаро, йоккхача патриотизмо, юрташкарча къахьегамхой Даьхена гІулакх де чІоагІа безам хиларо, юрта боахам чІоагІа материально-технически кийчо ю хиларо, лаьтта леладеш хьийбаш леладарех культура айъиеро Іалашдаьа пачхьалкхен тІаенаш кхоачашьеага.

Юртбоахама производство дІахо дегІакхвалара йоакхо а еш. Сунженски района юрта боахама къахьегамхоша 1968 шера шоашта хьалхашка дектар оттаду деррига чуххаьа ялат 90 000 тоннига, бьаллаараш 30 272 тоннига, гераш 9441 тоннага дІакхоачаде а кх аІ.

Тхе шера план хакал хьалха кхоачашъярен Лай - мехка вахаре белгалдоалаш долча денга — Владимир Ильич Ленин хьача дийнаха денз 100 шу дизаре бахь боагтІача тайпара накъбахаран лелаеча социалистически яхь шоаш юкъеботташ районна колхозни совхозни къахьегамхой кийча ба пятилетка заданеш диъ шера кхоачашъе йиш хургйолаш юртбоахама продукци дукхагІа яккха, тІайна социалистически декхараш сийленца кхоачашде.

Цунна бола тешам ба района деррига боахаманка, еррига производственни участкашка къахьегамхоша политически хьинар айзалар.

В. ВАРЛАПКИН,
КПСС Сунженски районна хьалхара секретарь.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Масса а оагІора авадиз йир оаха дІадахача шера итогашта. Юрта боахам дегІабоалайеш цхьадола толамаш даьхадале а кІезига дацар тха бадха шкъе кхоачамбоацараш. Геттара дукха дар уж баьнадараш леладечен хьайбай боахамех. Доха яр дхаш леладара культура, юртбоахама культураш дІаера, царна гІулакх дара, уж чуэцара хана тулийтар, цунца доха яр хьайбай продуктивность я. Из бахьан долаш совхозо кІеакхоачашйийзар юртбоахама продукташ йохкара план.

Уж кхоачамбоацараш хилар керттерча бахьанех цаІ дар стадоза партийни организаце юртбоахама доархІамерча дешой ленина терко ца яр, производства доархІамерча участкашка коммунисташ дІа ца пайсбар, цар авангардни доархІам лакх ца бар.

Уж деррига гІалатташ теркал а деш, укх кердача шера хоалам бола мероприятеш оттай р совхоза партийни организаце юртбоахам дегІайоалайбара, хьалха хинна цІенхаштара гІалаташ дІенда дІадахара. Къаьстта теркам тІабахийтар кердача шера лакха хьувкъам чуэцаргбола хьалаш Іалашдара дешашта.

Тахан совхоза коллектив тІагІертта къахьег бІаьстан балхаш толамца чакхдахара кийчо еш. Оаха цига кхетаду юртбоахама техникана деррттІа ремонт ца йича, хьалхе а кийчахь ца дІй ца оттайча из доархІаме гІулакх кхоачашде тха вІашгІехьдаргдоацца. ДІадахача шера юртбоахама техникана ремонт яра гІулакх тесса леладар бахьан долаш дукха меттигаш ийсдора тракторгаш, комбайнаш ена хйттам. Из санна хІама укх шера ца хилийтаргя де лелараш хІанза а белгалдьахах совхоза партийни организацеш Механизорски мастерскойшка къахьега коммунисташ баьййтай. Цар дІачекха участке кІезига бац тІехника къахьегаш бола новкъостий: укхаза тІаране беккхача бех кхетахарна кхоачашду шийна гІалилла доархІаме гІулакх. Тракторашта ремонт еча тІахьожам доаттабеш ва къона коммунист Мальсиев Руслан. Контролера декхар тиха кхоачашду Руслана. Мастерскера цхьа трактор араялаш из деттІа ца хьожаш, ер е вож кхоачамбоацар долаш. Из цІаьхха кхы цІаьхха хьеж аьча ремонта дикалга, хІаьта гучадаьнна кхоачамбоацар ремонтникашца цхьана дІадоакхх.

Иштта шоай декхараш дика кхоачашду коммунисташ сварщик Хамарульгов Іалиннан, агрегатчикара Мальсагова. Дика болх барал совгІа, тІехьайбрсачаррашцарь да ер хул уж.

Коммунисташ авангардни доархІам лархбар бахьан долаш толамца кхоачашъю юртбоахама техникана ремонт яра планаш. Цхьоалагча кварталаш кхан кхоачашъергхилара тІешал ду ремонтникаша тахан хьегоІтача дикача гІулакхаша.

Укх шера лакха хьувкъам чуэцара оаха вІашагІъехкай механизированни звеньяш. Царна керте хьитт йокила опыт йола механизатораш. Коммуниста Лукьянова кулгалдеча комсомольски - хагирхой звенос хІанзале гурахьа ювча культуравнга подкормка яьй: хІанз лаьтта органо-минеральни удобренеш тосаш ба цу звено членаш.

ДІадахача шера совхоза чІоагІа новкъарде йора механизаторий кадраш ца тоъар. Шин сменах болх бергболаш тракторни паре кадраша Іалашъяра совхозе вІашагІъеккай 4 бетта лаьрхІа трактористий курсаш. Цига деналш 22 саг ва.

Иштта совхозе вІашагІъеккай агротехнически курсаш. Цига деналш ба отделенеш управляющеш, тракторни бригадай бригадираш, звенный вуличкой, мугІарера балхлой. Укхаза лекцеш еш коммунисташ Вульчева, Газпиева, кхыболча специалисташа.

Собранешкеи заседанешкеи дукхагІа дувш производства аттара доархІамегІара дешаш. ХІаьта ну дешаеш лаьца тІайна решенеш миштта кхоачашъю хьожеш кахадлаш тІахьожам лоаттабу. Цо тара ду тІайна решенеш дерттІа кхоачашъе, хІара коммуниста гІулакхаш кІоаргагІа довза.

Къахьегама овсарле дегІайсалара, продукцега дІалодар лохдара кІоанга доархІам болаш бац идеологически болх. Цудухьа совхоза партком цІахадлаш теркам тІаувтийт къахьегамхой сакхеташ лакхбара, керда толамаш дизара уж сардагІбоахаш. Политинформаторашеи агитаторашеи нахаца хан-ханахьа беседаш ю, уж айхха юва коллективаша хьалхашка латтача декхарашца, хІара саг тІахьех шийна хьалхашка латта лекхар кхоачашдара.

С. ТУМГОЕВ,
«Назрановский» яхача совхоза парткома секретарь.

ДОШ КХОАЧАШДЕРГДА

Дикача къахьегама совгІаташца накъабаьккхаб «Красноармейский» совхоза № 1 йолча бригала къахьегамхой XII Нохч - ГІалгІай областной партийни конференця хьаллача денна. Тха толамаш хьагойт, коммунисташ керте латтача бригада лаьрхІа къахьийга хилар. Масала, тахан ремонт яьннай еррига юртбоахама техника, тракторашта ремонт яь йоалаш латт. Совхоза хьайийла механизаторий курсаш я, цига Іома а бенна квалифицированни трактористаш а белаш кхашка араларгба тха кагий нах. ТІа-тІа дукхагІа эшаш хул агрономически знанеш йола механизатораш, цудухьа трактористашта эшшача бэрене агрономически знанеш луш йола агрокружокаш охкай тха совхозе.

ХІанз тха бригало кхоачашдер бехктокхаме гІулакх да: бІаьсти культураш дІаноргйола лаьтта кийчъеш латт. ХІанзале а кхашка хІаккхьал 1500 тонн кхо. Юкхаьхал 300 гектар совгІа лаьтта.

Дика болх беш бола къахьегамхой кІезига бац тха бригале. Уж ба коммунисташ тракторист Шапиов Азали, звеньевой Межидов Папа, бригадира гІонча Халиков Туза, парте доаца слесарь Дудиев Мажа.

Къаьстта дувца деза коммунистех тракари кварщики волча Ибракимов Мовлех. Массанена а хана да, цун профессех йолча хаха колхозашкеи совхозашкеи де кІанаш дукха а долга. МоллагІа йолча цхьан юртбоахама агрегата оатхал карду, хІаьта из латт 40—60 километр мастерскена гаьла. Ишта меттиг ийсъелча со воккха хинаш е могаш вен алаш Мовле, ку сахьате машина тІа а хайа агрегат латтача дІавода, хІана аьча из тоаяза яргйоаниліга доа цунна.

Из тайпа болхлой дукха ба тха. МалагІча толамашца накъадахкал тхо, коммунисташ конференцена? 1967 шерара тхоай толамаш лувцаргдаш аз, хІана аьлча уж дукха а дийцад, дукхачарна девзаш а да. ЦаІ аргда аз, — уж кІезига доархІам болаш хиназаш, тІехкхоачашдаьа социалистически декхараш. Эсала даь 1968 шера оаха тІайна декхараш а. Оаха дош деннад хІара гектара тІара 50 центнер ХьажкІаш, 26 центнер кІа, 24 центнер мукх, 260 центнер шекара свекла, 13 центнер гераш, 20 центнер горох чуэ.

Совзарчарел доккхагІа да уж декхараш. Атта да аза йиш болаш дац уж, цхьабакъда, кхоачашдургдолаш да, хІаьта цу гІулакха тха бригала коммунистаца шоай деррига низаш тІа а дохийтаргда. Цхьабакъда, деррига а даь къастьхьастача коммунистех тийша, цудукъа тхо темаш за техниказ, удобренешца. Лаьттанна эшаш мел долча хІахоаша боахамаш дизза Іалашдар санна дола дешаш областной партийни конференце лулаплхарарах. ХІаьта лаьтта, хоаш маьрра, шолхенца юхаметтаоттаргда шийга дІалахийтар, цунах хьаьрча декхар доаргда.

Ош. КАГЕРМАНОВ,
Социалистически Къахьегама Турпал, Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза № 1 йолча бригада бригадир.

№ 3 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

«Темпаш а ритмичне а къахьега» яхача КПСС обкома мехкдаьттан химически промышленноста отдела заведующе Н. М. Толконогова статьяца хьеллалу № 3 йола «Агитатора блокнота» аргІанара номер. Цу тІа итогаш ю юбилейни шера мехкдаьттакошеи химикашеи баьча балах, пятилетка кхоалагІча шера социалистически яхь йоержара керда декхараш уиттаду.

Номера тІа дукха методически материалаш еннай. Кепатехай политически дешара цІен заведующе заместителя Е. А. Варавинай «В. И. Ленина идейни тІехьален тІа, цун вахарех бахлех дьокхаш тІа хьалхкхебе нах» яха статья. Иштта керда араьннача номера тІа я Советски Герзашцарча Ниэий 50 шу дизара хетаь беседаш кийчъеча пайдане йола методически рекомендацеш.

«Идеологически балха арсеналашара» яхача рубрика кІал я «Красный молот» яхач завода политинформатора Г. А. Вылегжанина статья.

Дуцей халкъаьта юкъерча хьалах йолча темах лаьца блокнота тІа кепатеха Е. Григорьева «Нефташи дегІайоалай» яха статья.

Агитаторашеи политинформаторашеи пайдоагІаргья цу тІа «Цхьа минот яхар фуд» яхача темах йола цифрайи фактайи подборка.

Грозненски районе цІи хезаш № 1 йолча совхоза доярка Ларютина Зоя Павловна, 14 шу даьннад цо совхозе къахьега. Из ха йоаккхаш цІаккха дахьалийтадц Зоя Павловнас доахангара воаккхаш йола шура. Совхоза кулгалхоша, партийни организаце дуккхаза белгалдаьъд цунна карагІдувла къахьегама гІулакхаш. Шерра шера ахчан премеш, мах бола совгІаташ тийшад Ларютинайна. Цхьабакъда, совхоза берригача болхлоштa беккха кхаь хинар доккхий толамаш дахарах совгІача йоаккхаш Ленина орден дІаьнахь.

Дикача организаторски гІулакхашца белгаььйларах бахла дагкъаьй Зоя Павловна. Укх тІехкхьарча диъ шера шурий - товарни ферме бригадир йолаш болх бу коммунисткас. Совхоза кулгалхой гІалат баьннабац. Ше кулгалдеча дояркай бригада толамаш хІара шера лакхдеш хьайоагІа из.

Масала, оаха хІара беттача Іаттагара 2497 килограмм шура яьккхай цун бригада.

Хьинар кхы дьагІ ца доалийтеш къахьег Зоя Павловнай бригадо укх шера а. Январь бетта хІара беттача Іаттагара 194 килограмм шура яьккхай. Из планал дикка дукхагІа я.

Иштта я совхоза коммунисташа тахан болх бе йовзаеннача областной партийни конференце айта делегат.

И. Пиноева сурт.

«[illegible] кулгаш» йолаш ва из оаш [illegible] № 2 йолча Новогрозненски ТЭЦ-а болхлоча шоай слесарь Гоголев Виктор Максимович[illegible] а из Виктор Максимович говза специалист. Турбинни цеха гІорваьна рационализатор ва из.

Коллективо, кулгалхоша доагІаш сий ду Виктор Максимовича. Ший балха декхарех дика доархІа а веш мехкдаьтта института механически факультете сайрийна деш цо, общественни балха хьинаре дакъа лоац. Из ва КПСС Заводской райкома член.

ТЭЦ-е балха волча итт шера дуккхаза мах болча совгІаташца белгалбаьлаб кулгалхоша Виктор Максимовича къахьегам. ХІаьта соахка къаьстта дика толамаш дахарах Нохч - ГІалгІай республика Лаккхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота еннай цунна.

Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце XII конференце делегат ва Виктор Максимович.

И. Пиноева сурт.

КОММУНИСТ ИЙ АВАНГАРДНИ ЛОАРХІАМ ЛАКХБАРА

XII областной партийни конференцена дикача толамаша накъаденай тха коллектив. Отчетни хана дика лоархІаяьй партийни организаци ший декхарех. Коллективо тІехкхоачашъяьй пачхьалкхех заданеш. ХІанз пятилетка кхоалагІа шу а дика дІадоладаьд оаха. 1968 шера план хакал хьалха кхоачашъяра лакхача темпашца къахьегаш ба болхлой. Партийни организаци а юстара латтац цу дешашта.

Отчетно-хоржама собране коммунисташа белгалдаьха кхоачамбоацараш теркал а деш, вІаштІехьбоах партийни комитето ший болх. Вахаре коммунистий авангардни лоархІам лакхбара, партийни организаце мугІараш дикагІа болча нахах шердара, къонача коммунистащца кхетама болх бара тІаберзабаьб партком деррига партийно-организационни болх.

КПСС Устава дІадеххача бесса коммунистий бехктокхам лакхбе лаьрхІад партком. Партбюрош партийни собранешкеи коммунисташа каст-каста самоотчеташ ю шоай балхах, общественни вахаре шоаш лакхъа миштта лоац дуаш. Коммунисташка хьоахаме къахьегийтара каст-каста хьож тхо пар шоаш тІайца социалистически декхараш кхоачаш миштта ду, социалистически яхьа итогаш ю. Цу деррига торо хилийтай коллективана юкъера коммунистий доархІам лакхбе, къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш коммунистанта юкъе ца нийсъяйита. Дуккхаь дІадахача шера 65 процент лохъехар комбината коллективе къахьегама дисциплина телхаьь моттагаш, хІаьта коммунистанта юкъе маттахьа мара хилац цу тайпара хІама.

Цехашкеи парторганизацей болх тоабарах совгІа, парткома вІаштІехьдаьннад профсоюзни комсомольски организацеша еча решеней эффективность лакхъе.

Каст-каста цехашкеи партийни организацей секретарий семинараш ю партком. Цига дувц партийни собранеш хийчъара, цар ден повестка оттаяра решени ярен из кхоачашъяра тІахьожам лоаттабарен дешаш. Коллектива вахарца юкъаеттй йола КПСС Нохч-ГІалгІай обкома, райкома решенеш лакхаьа Іена а еш уж вахаре чакхйоахаргйола мероприятеш белгальа семинарашка.

Укх тІехкхьарча хана масса КПСС обкома, горкома, райкома решени йийцай. Царна юкъе я «Предприятешка кхомбари хІалан хьурмат дари миштта латт хьожара итогех» йола дІадахача шера декабрь бетта КПСС обкома тІайнна решени. «Балха хана общественни болх бе массонн мероприятешка лаьца лоаш бехкьай мукъабувлийтара фактех» бола КПСС ЦК секретариато бай соцам, укх шера «Правда» яхача газета тІа кепатеха «Коммуниста отчет» яха статья, иштта кх. дІ. Укх бетта феврале комбинаце партийни собранк е кийчлу партком, «ТІайнача партийни решеней эффективностах» лаьца хургья цун повестка.

Еррига общественни организацей болх айбергбола мероприятеш белгала а еш укх шера июнь беттага кхаччалца перспективни план оттаьй партком. Цу дерригие торо хилийтай партийни, профсоюзни, комсомольски организацей болх шерагІа боаьжабе.

Партийни мугІараш дикагІа болча болхлоех шердараш къонача коммунистанта кхетам балараш партконои цехови партийни организацешеи беча балха лерле даьца укх шера 24 январе араьлийча «Правда» газета тІа кепатеха «Коммуниста отчет» яха статья. Из статья массайолча нахашка йийша Іомаьй, цу тІа дувцача бесса собранешка коммунисташа отчеташ тоаа елита белгалдаьд цехови парторганизацей планаш тІа.

Къахьегам вІаштІехьбаккхарех продукце эшал лакхъарех мероприятеш совгІа укх шера ший перспективни плана тІа белгалдаьхад парткомо Іилма-техническі обществай, НОТ-а, экономически службай болх тоабара дешаш а.

Продукци дІанийсарашцарех тхоай отраслех йолча мехка Іилматохкама институташцарех бувзам чІоагІбе лаьрхІад. Цу гІулакхо торо хулийтаргья пайда эцаза йола резерваш гучаялха а уж производствана юкъеялха а.

В. ЗАХАРЧЕНКО,
исторически Іилмай кандидат, химкомбината парткома секретарь.

СИЙРДАЧА НОВКЪА

Тахан хьеллача КПСС Нохч-ГІалгІай XII областной партийни конференце балха дакъа лоацаш ва «Красный молот» завода партийни организаце делегат Даниленко Андрей Андреевич. Завода коммунисташа шоалагІа хоржа из шоай делегаталла. Иштта сий ду Андрей Андреевича № 14 йолча болат лоаладеча цеха коллективо а. Цу цехе промышленни оборудованена ремонт я из юкъе йолча ремонтни участка болхлой. Ремонтникий бригадe говзагІа йола специалист ва Андрей Андреевич. Из юкъе воалаш, цо хьехам ца луш цхьа цаІ заказ кхоачашъяц ремонтникаша.

Ремонтникашта тІалатта декхараш мех бехктокхаме да а хоаш чІоагтІа къовсам лоаттабу къонача коммунисто шоаш бахьан долаш цеха болх цхьан минута ца сацийтара. Эттара хьалха цеха моллагІа оборудовани ехача цу сахьате дІаеттаю ремонтникаша, еха оатхал хийнача цун заказе латтаргйолаш цхьаькха хьаш тІехьа ца тетташ. Из предложени Андрей Андреевича балха юкъехьарах вІаштІехьдаьннад еха оборудовани тоаяргa дІайодаш йола ха дукха лоацъе.

Даниленко говза рационализатор хилар белгалдеш дукха масалаш доаладе йиш я.

Балха овсарле геттара лекха йолаш яр цехе болх беш хинна древостойки аппаратш. Болхлой дукха ха зехьа йоайора цар. Цунна усовершенствовани яра, е кхыгача хувцара уйла йир партпарторга Даниленкос а коммунисташа а. Цхьаьнха дела а усовершенствовани яра хІана хилар. Цудухьа из дІа а яьккха цун метта дробометни аппаратш оттайта вІаштІехьаьнийзар цар. [illegible] Даниленкоай из балха йолаш балха овсарле, хІаьта аттача баьннаб болхлой къахьегам а.

ХІанз Андрей Андреевича кулгалца землеприготовительни участкана реконструкци еш ба цеха рационализатораш.

— Тхоашта хьалхашка оаха декхараш уиттаду, — йоах Даниленкос, — формовщикий болх аттача бакхха, огнеупорни лаьтта состава дикал лакхье.

Дукхаза Андрей Андреевич ший завод, цул хозанагІа. ХІана аьлча, укхаза йоаьайй цо ший специальность, укхаза хиннача цунна болхло.

Советски Эскаре гІулакх дин шийна бараІ шу а хьаькхха 1953 шера цхьаккха специальность йоацаш цІакхаьчача «Красный молот» заводе ученикалла балха вІаьи Даниленко. Дика накъадоал эскаре волаш массехк шера Іомаьар. Эттара хьалха тІема дисциплина, дІадоладаь гІулакх чакхдаккхар, цІенхашта хилар. Завода къаьнача специалистий кулгалца доацачча хана III-гІча разряда слесарь хул цунах. Цхьабакъда, цу тІа сацац къона специалист. Ший специальность кІоаргагІа йовза теоретически знанеш караерзае декхараш уиттаду. Цу гІулакха лаьрхІа хьалхагІа сайрийварча юкъерча школе, цул тІехьагІа политехнически техникума сайрийларча отделено деш.

Эламигача сага гІулакхаш теркалду коммунисташа, цунна «когашта отта» новкъостал ду, общественни вахара юкъеоз. Иштта я дукхача хана ленз хьайоагІа заводе къаьнача болхлой традици. Юкхьаьнца заводе балха вена эІамига саг ийсача новкъа ваккхара деррига ду коллективо. Цудухьа Андрей Андреевичах а хилар говза специалист, дика болхло, хьинар дола общественник, коммунист.

Цехе хьалхарчарна «Коммунистически къахьегама ударник» яха цІи еннай цунна, завода парткома, цеха партийни бюро членала масехказа хержа хиннав, хІаьта хІанз КПСС Нохч-ГІалгІай обкома член ва. Завода партийни организаце дикагІчарех лоархІаш я из керте латта партийни [illegible]

Къаьстта теркам тІабохийт из керте латтача группе кагирхошта хьехам балара, специальность кІоаргагІа караерзаяра дешашта. Хьалха ше Іомаваь санна йоккха балха опыт кабаьрца хІану кагирхошта Андрей Андреевича ше а. Цо Іомаеба дукха специалисташ ба цехашка хІанз болх беш. Ремесленни училищешкара дукха дешархой хул заводе практике. ХІаьта царех дукхагІбараш (цар Іомаеча профессега хьежа) № 14 йолча цехе боагІа. Укхаза цар практикана кулгалде говзагІа бола болхлой коммунисташ П. М. Калустов, Л. Н. Машаев, П. П. Григорьев, А. А. Андреев хьежабаьб цеха партийни организаце.

Итт класс йисте а яьккха совхьа учениккаьа заводе балха вера Н. Кирин. Даниленкоа дІавелар из завода администраце. Массехк шера ше эттара хьалха заводе балха вар, цул тІехьагІа лайнача залонех лийцар хІаьнка Андрей Андреевича. Болат лоаладеча цехе слесара болх бехктокхамеи говза эшаши хиларах дІакхетавир. Иштта хІадоладелар Кирина балха хьалхара дейби. Цу хана доза дилла а шийн учениках заводера, цІагІара вахар теркаду Андрей Андреевича.

Слесара говзал кара а ерзаь хІанз ший дегІамбе болх бу Кирина: политпросвещене система парте истории политэкономии Іомаеш къаьнача болхлошкара говзал хьаІомаеш ва из. Иштта ба цунна воккхагІа волча новкъость А. Даниленкос хьийха нихъ.

С. БЕРДИЕВ.

XXVII Грозненски городской комсомольски конференци

ПАРТЕ ДЕНАЛЕРА ГIОНЧА

КПСС XXIII-чу съездо дIадийхал комсомольцашта, берригача советски кагирхошта коммунистически кхетам билара гIулакх тоаделга, советски халкъа, Коммунистически парте революцонни, тIема, къахьегама традицешца уж кхьалхабелга, цахка бокхачи культурен дегIакхуьлача а политически вахаре а комсомоло чIоагIагIа дакъа лоацилга.

Цу хIамашка хьежжа дийцар шоай гIулакхаш XXVII-ча Грозненски городской комсомольски конференце делегаташа. Докладчика — ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара П. Громовец пренех къамаьлаш даьрашен белгалдаьхар пятилетке плайаш 32 эзар долча грозненски комсомольций эскаро ший лоархIамегIара гIулакх а лаьрхIа тIанийца хилар, шоай бокхагIа болча новкъостаща оагIув оагIох а теха Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара сийна лаьца хинна деррига халкъа юкъара къахьегама вахта лелае йоагIIача тайпара ледаяь хилар, дукхаезача вай Даьхен низ шоай дикача гIулакхашца сов а боахаш. Юбилейни яьхе доккхий толамаш даьхад Старопромысловски районин комсомольски организаце, цунна еннай ВЛКСМ ЦК памятни ЦIе байракх. Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна 50 доккха комсомольски гIулакх чакхдаьккхад Октябрьски района кагийча дакен мехкараши. Юбилейни шера зӀаненаш кхоачашъяра хьакхехьа еттара хьалхарчарна рапорт делар Грозненски химически комбината кагирхой коллективо. Арахецача продукце дикал лучен тIа дикагIа йолча стандартий боарамга кхоачеш лакхьар дукъа тIагIертта къовсам лоаттабу къоначо хиникаша.

Къахьегама оасарле лакхьар, арадаьача продукце дикал тоаяр, хIамай кхоибари хьурматлари дукъа лоаттабеш къовсама комсомольски организацешта доккха новкъостал ду «Комсомольски прожектора» штабашеи отрадаш.

Комсомольций хьинар, уж къахьегама тIера хилар, цар дешад гучадийлкх массадолча гIулакхашка, болхаиа культурен дегIаккхуьлача эрригача участкашка. Уж гIулакхаш карагIайанад кагирхой вай наькъах кIоарга адейпо дог тийша, хьамсарча Коммунистически парте гIулакха мутIахьа хилар бахьан долаш. Кагирхой дукхьаа марксистско - ленински мировоззренед кхебара керттера лоархIам баьб ВЛКСМ городской комитето. Делегаташа белгал мадаххьара, чулоацам дикагIа болаш я кагирхой политически образования кхетама болии, дизагIа теркалду кагийча наьхек мехкарийа тайп - тайпарча категорей бе-бе хьаштаи дIалехараши, образование боараи, хакаш. Кагирхой чIоагIа безам а болаш уж «Кругозор», «Вай Ленински комсомол», «Партех йола беседаш» яхача кружокашка, «Глобус», «Прометей» яхача, кхыча клубашка. Кружокашка, клубашка, семинарашка Iомабала уларш соахарчун шозза хIана янилабац дукха дукхагIа хилаб ухх дешара шера.

Комсомола горком, райкомаш теркам дукхагIа тIаахийта яьний пропагандистски кадраш хьахержара, цар дешара. ВЛКСМ горкома вIашагIьаллай массаза а болх беш йола пропагандистий школа. Пропагандисташ хьахьержара доккха новкъостал ду партийни организацеша. Комсомольски политически дешара сетерча 182 пропагандистах 127 коммунистие, 152 саг лакхерен йистелланза лакхерен образовани йолаш ва. Марксизма - ленинизма сайрийнерча университете хьайийлай 40 саг дешаш вагIаш йола комсомольски болхлой цхьаькха факультет.

Ше дийнахьа болх беча вIарагI доахарна дукъалешта кагирхошта культурно салоIалга вIаштIехьдаккхара уйла дукхагIа тIоахийта еждай комсомола комитетал. Каст-кастта вIаштIехьлоде салоIача эсташка экскурсешка улакхь, цохадаш елта, Iилма, культура, искусства лайтадаиша, тIемин къахьегамин ветеранашца вIашагIбетталуча

Отчет луча юкъагIа городе комсомольски организацеша белггалара опыт Iоаный Коммунистически партен советски халкъан революционни, тIема, къахьегама традицешца кагирхой кхебара гIулакхе. Партен комсомолен ветеранашца, тIемен къахьегамен турпалашца вIашагIбеттабалар, музейш дахар, предприятей историри вIашагIтоалар, тIемаш хьаьтача моттигашка гIолла походаш яр — уж я цу балха тайп - тайпарча формаех цхьаяраш. Къонача грозненцаша даькъ лаьцад революционни, тIема, къахьегама сийлен моттигашка гIолла лаьча походашка, котбьнерий Ергиговзаи слеташка. ВЛКСМ ЦК-ен похода Центральни штабон совгIаташ денеад химкомбинете, «Красный молот» яхача завода, №№ 38, 17 йолча школай, № 10 йолча профтехучилище комсомольски организацешта.

Отчет луча юкъагIа тоаденнад кагирхошта тIема - патриотически кхетам лулга. Кагийча наха Советски Эскара история, массане а тIема гIулакх дара дехкарех дола закон довзийташ, цар «ГЗР» яхачоха нормаш дIаетелаш йола призывникий школаш яхкай ерригача районашка.

Укх тIехьарча хана кердача дагIа тIа боалаш айбенхаб школай комсомольски организацей болх.

Докладчико а пренешка къамаьлаш даьраша а белгалдаьхар союза чухьара болх кIезиг-дукха тоабенна хилар, белггала аьлча, дукхагIа йолча комсомольски организацеша шоай мугIараш шердара йоакхо еш хилар. Отчет луча юкъагIа ВЛКСМ мугIарашка хьачуийнаа 11 эзар гаргга зIамига саги йоIи, царех юбилейни шера — 6600 саг.

Городской комсомольски организаце вахаре йоккха событи хилар ВЛКСМ XV-ча съезда решенех комсомольски билеташ хувцарах. Цо новкъостал дир ВЛКСМ члений мугIараш чIоагIдара, керда низ юкъебера комсомольски организацей гIулакхашта

Цхьабакъда, кагирхошта коммунистически кхетам балара дехьа даьхача толамаша конференце делегатех лочкъалазар ВЛКСМ городской районни комитетий, юкъбаццарча комсомольски организацей балла тIа долаш дола тоьал доккхий кхоачамбоацараш.

ДоагIIаш долча къахьегама совгIаташца белгалйоаккхаргья вай ВЛКСМ шовзткъа итт шу дизарен В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизарен юбилей, — цу деналаш ахаш я къахьегаш а я грозненски комсомол.

Конференце балха юкъе дакъа лаьцар КПСС обкома бюро члена, парте горкома хьалхарча секретара С. В. Синельникова.

Кулгалду оргалаш хержар комсомольски конференце.

ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретаралла хержар П. Громов, шоллагIча секретаралла — Х. Герзелиев, кхоалагIча секретаралла — Л. Матюнина.

ГIИШЛОШЪЕРИЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Вай республикехарча гIишлошъерай, монтажникаша дика толамаш даьхар дIадахача юбилейна шера. Дукха хьалдир цIеноли, школаш, производственни, культурно-бытовой объекташ, хьаяраш. Хьал а баь болх бе бозабалийтар Грозненски ТЭЦ-3 яй, А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозаводера каталитически риформинга установка, химически комбинатера синтетически спирта производство, хьаяраш. Ваьсарен трикотажни фабрикен Аргунски кхачан машинаш еча заводен пусконаладочни балхаш дешт да.

Наха чуIе цIенош хьалдира шера план толайна кхоачаданйир «Грозхимнефтестрой», «Чечингсельстрой» трестий, «Чечингушводстрой» гIишлон управлене, «Грозпромстрой» треста цхьайолча управленей коллективаша, кхыча организацеша. Хьалъяь а яьккха болх бе болленнай Старопромысловски районера хинпровод, керда типографи, хьалле довкха цирк, кинотеатр, кхыйола культурно - бытовой объекташ.

Юртабахарча водради организацеша, юртбоахама Министерства, мелиорацен хинбоахам Министерства низаца соахка хIаллйир дукха доакана даьрзIа йола помещенеш, мелиораце, лаьттешка хий дехкара дукха сооружени.

Пачхаьлкхен плани тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачашдарах КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, облсовпрофа памятни байракхаш елар № 7 йолча треста специализированни управлене коллективана, «Чечингстройтранс» яхача транспортни объедненне коллективана.

Хьинаре къахьегарах вай республике боалаш лоархIаши ба гIишлошъераш, монтажникаш: «Грозпромстрой» трестера каменщиккий бригадир Хаджиев, штукатурий бригадир Серов, монтажникий бригадир Хатуев, Грозненски аьшкабетона конструкцей заводера Билалхов, Бабенко, «Грозхимнефтестрой» трестера Димов, Куртукаев, Бисултанов, кхы дукха барам.

Ерригга республика хьалйнача гIишлошъераша дукха балхаш даьдале а, республико кхоачашъьхан гIишлой - монтажни балхийн объекташ хьалъяь а яьа боьх бе бозабалийтарен шера план.

«Чечингсельстрой» треста коллективо шера план 85 процент мара кхоачашъьяц. Треста чуйоагIача пхе гIишлой-монтажни управленех СМУ-4 коллективо мара кхоачашъяннар шера план. Къаьстта эзала дийнаб районашкара хьайбий чулоаттаду помещенеш, механически мастерскеш, плат чулоаттаду помещенеш хьалъяра болх, соахка хьалъяьккха езаш хиннача 106 объектах хьалъяь лыккхар 56 объект мара ац. Шерагара шерагIа дукхагIа эду тресто пачхаьлкхенна. Соаткъа пачхаьлкхенна цо даь эзар 600 эзар сом да.

Шера план кхоачашъяннар «Южгазпроводстрой» треста СМУ-9, СМУ-8, СМУ-131, «Главсельэлектросетьстрой» треста МК-66, «Чечингазстрой» специализированни СМУ, дукха - шурий промышленноста № 2 йолча треста СМУ, кхыча коллективаша. «Чечингпромстрой» объединенено кхоачашъяннаб капитальни гIишлош хьалъе хьахийнача средствах пайда эцара, кхетта объекташ эксплуатаце дIалдара шера план. Объединенена декхар тIаIисад, хьал да деш дисад 16 эзар квадратни метр йола наха чубаха цIенош, 280 моттиг йола берий учреждениеш, 964 моттиг йола школа, ловпца аьлча гIишлой-монтажни балхий план 76 процент кхоачашъяй.

Эттара чIоагIагIа тIехьаиечарех я «Грозпромстрой» треста коллектив. ГIишлой - монтажни балхий шера план 75 процент мара кхоачашъяьяц цо.

Цхьайолча гIишлошъеча организацей болх ритмичне дIа ца бахара керттера бахьан да цар шоай чурча кхоачамех бизза пайда ца эцар. Дукхахча гIишлошъеча организацей коллективаша дукхача объекташка дIа-чча а хьежабеш болхлошка бизза болх бейтаи, материально - технически ресурсех бизза пайда ийбайтаи, къахьеган вIаштIехьбаккхара, техникаш пайда эцара гIулакх а дезача боарам тIа да. Практико хьахьокх цхьайолча организацеша кхоачашйе дезача балхий планировани пайса ца лелаелга, шу доладелча денз ерригга шоай торонаш вардагIа а кхьа пусков объекташ хьалъеча хьинаре кха ца хьегаьга, цхьайолча хана цхьанкха балхаш а доахаш цхьайолча объекташкара болх сопабелга. Из бахьан долаш шу чакхдоалача хана штурмовщина хуй, вешта аьлча хьаллеш даьттача цIенош объектахи 30—50 процент декабрь бетта хьалъяь боах. Хиланза дардоаца хIана а хинна дIасстта дезаш гIулакх да гIишлош хьалъеча бIарччача шера шин - кхь смешех болх бела. цо вIаштIехьдоалийтаргда ритмичне болх бе, гIишлон сихагIа хьалъяь яха, машинашен механизацеш бу болх тоабе, гIишлош хьалъяра дIаболда нах лотбе. Дикка эргабьякха тоабе беза шоай болх материально - технически Iалашон организацеша.

Поллаш йолча реверьах бизза пайда эцара гIишлошъеча организацей инженерни служба болх тоабе беза. ГIишлош хьалъеча кулгалдара болх дохкара боарам тIа ба. ГIишлош хьалъеча сетевой графиг балха юкъейнихьаш дукхьал «Грозхимнефтестрой» тресте мара. Де дезача балхий проекташка хьежац, технологически карташ дац, диспетчерски бухзаш тоабара вош хIана дац. Из бахьан долаш саг кхетаргсоадаш гIулакх хуа объекташ хьалъеча, дукха балха ха зекха йоаи, инженерно-технически болхлой бехктокхам лацбац. Иза ушето ... гIишлош материалаш конструкцеши ца хилараш, тIехьаиолаш уж хьаиахьарах, ... юкъе кхоачамбоацарай хиларах гIишлошъераша 15—20 процент балха за зенъа йоаш хилар. Цун керттера бахьан да къахьеган нийса вIаштIехьа ца баккхар, гIишлош хьалъеча организацей кулгалхой бехктокхам лаьх ца бар, халраш балха тIа дIалийбъеча, царна кхетам луча дукха кхоачамбоацараш нийсдалар.

Дукха зе ду болхлой касп-каста хуицабалара. Юкъера лаьрхIача гIишлош хьалъеча шира дIа юха буаланш хуицалу болхлой 20 процент ба. Цар моттa хьацаярди балха гоазал йоала Iомабалза бала болхлой ба. Из бахьан долаш техка, лохлу къахьетама оасарле, кхоачашъеча балхий дикал, пачхьалкхенна дукха зе хул.

Болх дикагIа дIабахийтара чIоагIа лоархIаме да кадрий а йоагIIача хьисапе йоакхо яр, цар гоазал хаккъяра дуьтагIа теркам тIабакийтар. Иштта дезаш маслахьа а из гIулакх. Институташ, техникумаш училищаш дьа гIишлош хьалъеча хьабольхий къона специалисташ боагI-боагIача дIанийс ца беш дукха моттигаш нийсалу.

Цхьайолча гIишлошъеча организацешта институт е техникум яьккха специалист балха вочи, шин-кхаь шера мастералла болх а бийх кхычахьа балха водай моттигаш нийсалу, цун бахьан да цо беча балха кулгалхошна, карийнийн профсоюзни организацешна е йоагIача хьисапе терко ца ...

Йоккха я болхлой кадраш хьалкхееча, царна кхетам луча прорабa, мастера, бригадира роль. ГIишлош майдаш гаьн-гаьна хилча цар шоаш къоастаде дезаш хул чоалхане технически дешаш, кхы хIеаигагIа лоархIам боаца коллективашкарча наькха взаимоотношенией дешаш. Цхьабакъда, хIана а ... ганизацешка прорабашца, мастерашца, бригадирашца кхетама болх беш йоаш партийни организацеш. Бригадирашца, мастерашца ... цар, къонача ..., бригадирий совет ... болх беш да.

Республикехарча гIишлошъерашта укх шера хьалхашка дIаттараш бехктокхамен лоархIамен декхараш да. Кхоачашде дезача гIишлой - монтажний балхий, хьалъяь еза кхача объектай план йоккха йоаккхагIа я. Укх шера хьалъяь хьажа хьа хиа цIенош 100 эзар квадратни метр я, 4 эзар совгIа моттиг йола 10 школа а хьалъяь дезза ся, иштта кхы дукха а хьалъертъя культурно - бытовни юртбоахамен объекташ.

Кердача шера кхоачашдеча балхий дикал лакха а йолаш, тIайийца социалистически декхараши пачхаьлкхен плани хиннал хьалха кхоачашъе лерхI гIишлошъераша. План толамца кхоачашъяра бехктокхам тIаьйа пол зIачака силна эзи ... Чий ... гIишлош ... майдаш. проектно - технически документаци кийчъяргеи финансировани ярги хьежжа хинулкха хьалъяь ярги объекташ. Иштта хIана гIишлош хьалъеча гIулакх? Укх шера хьалъяь яха езачача пусковни объекташ ... тара ден балхаш. Цуйхьа организацеша - заказчикаша тIа залца хьалдейналза эша проектно-технически документаци, финансировани яьац, гIишлош майдаш кийчъьяц. Къаьстта во дез школаш, наха чуIе цIенош, культурно - бытовни объекташ хьалъяра болх. Масала 1967-ча шера хьалъяь яха езача школашта хьалийцача ахчах соахка 1 чу инваре пайда ийца хилар 260 эзар сом дар, хIаьта укх шера хьалъяь яха езача школашта хьалийцача ахчах цхьоалагIча инваре пайда ийцар 150 эзар сом мара дац.

Ер шу доладуча хана просвещене Министерствои госпланен белгалъкхаллар пусковни объекташи, школаш, хIара капитальни гIишлошъяра управлене подрядни организацешта мел оца проектно-технически документаци дIалеладац. Мехкаьтта техникума хьалъе езача 440 моттиг йолча общежитена лаьрзIа йола пайда мукъаьлкхалац «Грознефтехимзаводы» яхача объединене. 80 квартира хула дIа хьалде деза пайда мукъаьлкхалац юртбоахама Министерства, 70 квартира хула дIа хьалде цена пайда мукъаьлкхалац капитальни гIишлошъеча управлене. Уж пусковни объекташ я, заказчика бехках хьалъяь ца эзар кхерам болаш я уж. Цхьайолча заказчикаша: «Грознефтехимзаводы» яхача объединене, Наьсарен «Электронприбор» яхача завода, «Грознерго» яхача объединене, ... балха къостадьлац.

Иштта бехктокхаме болаш заказчикаша шоай болх лелабарах дукха хIалоаш нийслу гIишлош хьалгIеча, штурмовщина хул ноябрен декабрен. ХIана керттера бераш чIабахийта безам гIулакх да белха ха зекха йоа ца яр, болх эргабьякха тоабе, социалистически декхараш кхоачашдара шоай торонех бизза пайда эзар.

Р. ГОЙГОВ,
КПСС Нохч - ГIалгIай обкома гIишлошъяра отдела заведующи.
Ю. БУГАНОВ,
отдела инструктор.

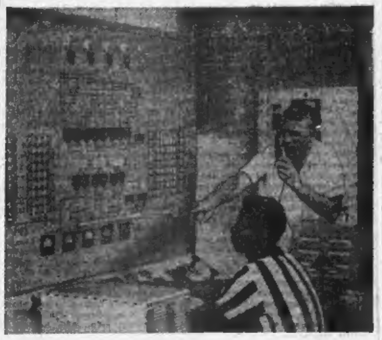

СУРТА ТIА: электрикаш А. С. Маликова Абдель-Аль-Алим электера управлени еча централни пульта.
В. Копалина сурт.
ТАСС фотохроника.

ФУ КИЙЧДУ

Шерра-шера хиннача тоаро зе «Гудермесский» совхоз дIадуе фу кийчдара. Фуна лаьрхIа илат мерда доалдоно цу сахьате из цIенаши дIадургдолча боаране кхоачаде боледу укхаза.

Совхоз чIоагIа болгаьду шоалагIа фу дIадийнад, чуйна кьуоаьш ... Масала, совхоз вер. Барагова кулгалдеча бригада 40 гектара тIа ... «Рамонский» яхача фух йолла горох. ХIара гектара тIара царна хьахинна хьувняъч 21 центнер ба. Цу тайпара хьувкъаю кIанкха чуйнабац совхоз, кудуьли укх шера цу фух йолча горола 1000 центнер Iафух ... ХIанз дIадуча боарашта дилача алькоаллагIиеи шоллагIиеи классега кхоачадаь латт из фу.

Деррига боахаме Iалашбаь фу лазар из кхетийтара идохимикаташа обработка яь да. Из болх механизашна бу боахаме. «ПУ-3» яхача агрегатана ... хьисаде бола ... кхаш етт фух. Иштта де деза деррига гIулакх даь да совхоза амбаршка латта тайп-тайпарча бIаьсти кечча культурай фу, хIаьта из оашчу совгIа а да.

В. КАЛАШНИКОВ.

КОМСИЙ БЕШАМАШКА

Наурски районе хIана комсаш кхееш барзI къона боахам ба. Цар комсаш егIа лаьтташ 13 эзар гектар совгIа да. Комсаш хьайьначачу хана кудгашца хьайеххаш хилар из лаьрхIача деррига кхьдола балхаш тайп-тайпарча механизашка ду совхозашка. Цу гIулакхо дикка лоххаву комсаш кхеарга дIададар, хакхьо къахьегама оасарле.

ПК мартовски пленум хиннача тIехьагIа хIара боахама хулхалгIелоан юртбоахьоц продукташ йохкара план чIоагIъяр бахьан долаш, 1967 шера пачхьалкхенга комсаш йохкара декхар района 79 процент мара кхоачашъяьяце а цул хьалхача шера лакха комсий хьувнъам чуба аьттув баларах пятилетка хьалхарча ... шера план тIехьлоачагъе вIаштIехьаьлад района комсаш лелвейий.

Соахка комсаш во хилар бахьан, царна лакха тоача хана дIоекхал ялх гралусал лакхагIа ца даьттала дар. Цул совгIа июль бетта ца тоадарах «Наурский», «Советская Россия» яхача совхозашка 1367 гектара тIара комсаш хьа ца хулаш йира.

Кхы а дар комсаш кхееча нийсдоина кхоачамбоацараш. Дадахачи шера комсаш ... хинна а. нагахьа сацна уж чуана кулгалхой ханахьа сарцагIбьйнабелара ... гIулакхаш. Планах чуэ эзар 83268 тонн йолча оаза чуэна комсаш 90164 тонн мара ...

Цхьабакъда, хьалаш массанахьа а цхьан тайпара ... а арган ба боахамий бригадий чубена комсаш хьувкъам. Масала, Калининa цIерагIча совхоза коммуниста Кулина Ивас кулгалдеча бригада 131 процент, Золотарева Александра — 116 процент ... чаньъай комсаш хьахра план. ХIара гектара тIара 64 центнер комсаш яьхар комсомолка Иванова Лидий бригада коллективо.

Дукхача шерашка комсаш лелоча къахьегамо толамаш лахарах Ленина цIерагIча совхоза трактериста Валалов Ваудина, Калинина цIерагIча совхоза трактериста Коваленко Роман Яковлевича Ленина орден а луш сий даьд Даьхено.

Совхозий партийни организацеша отчетно-хоржама собранешка вIоартта тохкар шоай коллективашта комсаш кхеча нийсдалийта кхоачамбоацараш, уж дIадахаре де доараш белгалдир.

1968 шера района комсаш лелоча боахамаша 66800 тонн комсаш йохал еза пачхаьлкхенга, хIаьта тIаийца социалистически декхараш кхы а лакхагIа ма дий— хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 60 центнер комсаш чуана еза.

ХIанз йоIаш я кхачака комсий гьараш. Из болх 5 эзар гектара тIа чакхбаьннаб. Шакъоала езаш хинна ерригга комсаш лергIа лаьттан кIалд ехкай. Минеральни удобренеш хьаьнду лаьтта, хий миллa йоаш болча моттигашка хий дехк. Кечъеш я ерригга юртбоахама техника.

Февраль бетта боахамашка хьалаларгья комсаш кIел хий дехкеи цин Iомаберг бола курсаш. Калиновски станицерча № 2 училище комсашта гIулакх доча трактеристана шоай квалификаци лакхъергьа.

Эттара тIехьа, аьл безан ба са, комсий лелараша укх шера комсашта хьалхашка ... декхараш толамца кхоачашдергдолар.

Н. НАРАГИЧЕВА,
парте Наурски райкома инструктор.

Тохкам бича гучадаьннад

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

Массеха шу хьалха Грозненски района «Советская Россия» яха колхоза дукхахча доакъоех латта боахам бар. Ялата культураши хьайбаши леладарал совгIа, комсаш кхейора, хьакхарч, коа тIара оалхазараш дола фермаш яр. Комсаш кхеярах, хьакхарч, коа тIара оалхазараш лелабарах зе мара пайда балапар боахача, кIезига дар кхыча доакъоех хьахулар а.

Иштта структура йолча боахама коллектива массайолча балха участкашка къахьеган дергIа вIаштIехьабаккха низ дIаккхачацар, болх беласш бола нах тоьацаб. Цунна дукхадалла дукха кхоачамбоацараш нийслора колхозе.

Цудукха «Советская Россия» яхача артела боахама, из гороh Грознена ухке хилар теркал а деш 1965 шера дена специализаци еш я. Керттерча даьхе города бахача наьха хьашташ кхоачашдара эша шура йоакха доахана баьцалдарашъ лелабара тIабераблир коллективана низ.

Алхха цхьан шера чакхдаьккха йиш йола гIулакх дац специализаци елга. Из гIулакх укхаза дIадоладаь кхо шу даьнадале а боккъонца йола специализаци яь яла гаьна да. ХIаьта а боахама экономике хинна хувцамаш долаш да. Боахама экономика лоста белгалбаьннаб.

1965 шера колхоза валови производство 55 процент ялатана дIалаьцар. Цу шера уж 1800 гектара тIа дIадийнадар, хIаьта укх шера цар дIалоаца лаьтташ 300 гектар кIезигагIа да. Цунна цхьана баьцалдараш дIадуз лаьтташ цу хана дена кхозза тIахийттад. Уж укх шера 150 гектара тIа хIадувргда.

Цул совгIа хьалха колхоза дукха ше деш хиннa хьакхарч, коа тIара салхазараш хIана боахаме долаш дац. Иштта мукъадаьлад укхаза комсаш тIахинна лаьтташ а. Цига хIанз кхычахь йола культураш кхеж.

Соахка плана якха езаш хиннача 9 эзар тонн гаргга дукхагIа я тха доаркаша пятилетка тIаккъарча шера боахамгара якха еза шура. Из декхар кхоачашдара де дезараш зукха да.

ХIаьта даь даьнар? 1966 шера дикача «Красностепной» яхача фух доза 112 шинар ийцах колхозо. Цар на тоадир деттача доахана Iул. Къаьлена, лоха продуктивность йола доахан Iулацара дIадьхар, дикача фух лараш тIатехар. Цул совгIа соахка 1-ча инваре хиннача 40 етт дукхагIа ба фермашка хIанз. Укх шера кхы а 100 шинар эна лерхI колхозо. Уж нийдача деррига доахана Iул тоадаь дерга ха. Цу гIулакхо хьайбай продуктивность геттара лакхъергья. Пох шеко яц, хIанз аьча из болх тха фермашка дIаболабьчул тIехьагIа холуш алсамъяннай деттача доахангара йоаккха шура. 1966 шерарчул 150 килограмм дукхагIа яр соахка хIара Iаттагара яьккха шура, тIаккха укх шера яккха лерхIар 2 эзар килограмм я.

ХIанз доахангара йоаккхаш йола шура лаьгI да ялийтара Iалашдаь кхоачамхилаал доакъар да боахаме, 2000 центнер комбинированни доакъар да. Даим жом лоаттабу хьайбашта. ХIанзле шекар дойккхача заводера хьабенаб колхозо 2500 тонн жом. Из заводага ехача шекара свеклах хьожабаьб.

Цхьабакъда, силос геттара кIезига яр боахаме хьайбаш чусоналеча хана. Бахьан шоалагIа юрш йола культураш ханнахьа дIа ца ер дар, цулухьа уж во хьийкъар. Доакъар ханпахьа хьатIаьза фермашта гоннахьа дIаца оттадар бахьан долаш хIанз хIара дийнахьа техника а нах а цу гIулакха кхыча балхаш тIара баха безаш хул.

Хьайбаш лелацеча цхьадола кхоачамбоацараш долаш дале а во вIаштIехьбаккхаб дза йиш яц хьайбаш лелалеча фермай болх. Юкъера лаьрхIача хIара кхоабеча Iаттагара 4—5 килограмм шура йоаккх укхаза. Колхоза хьалхалаттача доаркай хьокхаяш кхы а лакхагIа да. Йилигова Хазала, Вайсултанова Тамаре, Газиева Халимата дийнахьа буси хIара Iаттагара 6—7 килограмм шура йоаккх.

ХIанз хIара дийнахьа 100 килограмм тIаккхет шура. Цу деррига йиш хулийтаргья доаркашка тIаийца декхараш толамца кхоачашде.

Колхоза валови производстве хьайбай боахамо дIалоаца дакъа 32 процент хул, цхьабакъда боахама доххха юкъе хьайбаш лелдарах хьахилар 25 процент мара дац. Цу шифраша хьагойт хьайбай продукташка дIаладир плановичул лакхагIа дола. Дукха центнерага 155 сом шурийга 22 сом дола колхоза.

Сенца дувзаденна да из? Массанахьа гIордьнна дувзаш да доакъар даьгIенашка хьайбаш лелалар геттара пайлане да яхаш. Цхьабакъда, соахка доамашка кхычеттел мал бетта а доа дийлхар. Скотникаш дика хиларах цхьаккха бежан къастийтанзар колхоза доал хачача доахах. Цхьабакъда долаш вIалла тIаккхетанзар хьайбашта. Доакъар дацар. Кхыдола хьалаш эшар.

Соахка 400 Iатта лаьрзIа керда типови ши помещене хьалйир боахаме. Цига механизмашца доах кхоаде. ХIанз хий хьачухукхаш да ферме. Цул тIехьагIа хIанз дIаоттаьча автопоилкахи мездоикахи пайда эцаргба доаркаша. Болх кулгашца бербеаца гIулакх вIаштIехьдаккхаро геттара лохдергда хьайбай продукташка дIалодар.

Соахка планах доккха дезаш хинна баьцалдараш доккха аьттув балапзар колхоза. 35 гектара тIа дIадийна баьцалдараш лазар кхийтта телхар.

Терко еза шу шера боахаме агара хьалха кхачаш дола баьцалдараш дIалера. Цул совгIа деррига боахаме кхелеш хиппа баьцалдараш алхха цхьан хана чуэца дезаш хьийкъар. Из бахьан долаш цу бочача культура эша гIулакх сихен лакен доаттале аьттув балапар. Дерригa балхаш кулгаца де дезар, цудукха малха кхевлар кхычеттел шоаш кхачка кхелаь баьцалдараш чуийца бераа а. Цига хьежжа итта хилайзар царна реализаци е, массанахьа шортта дIадаьналар баьцалдараш, цудукха уж боацча наькъах докха дийзар. Иштта уж кхелеча ледараш ярах хиппа зе хIана белгалдаьл боахаме. Укх шера цу тайпара хIана кхы хургдоаца гIулакх де деза.

Кхаь арегIагIа чуэнаргдоаш дIадуврга укх шера колхозе баьцалдараш. ЧоагIIагIа теркам тIабахийта лерзI укхаза хьалла хьадоала баьцалдараш кхелдара. ХIана цу гIулакха лаьрзIа 2100 рама хургйола парникови боахам хьалбеш ба. Цу парникашка вIаштIехьаргда 50 гектара тIа дIадела рассада кхеде. Цул совгIа парникаша аьттув хулийтаргба шелал эттача а хIана новкъа доацаш баьцалдараш кхеде.

Геттара пайдана да городашта улуш лелача боахамашта хьалха хьачала баьцалдараш кхедар. Цар мехаш массехказа лакхагIа хул. Хьалха чуэнача помидорий килограммаш кIезигагIа бале сом хургба, хIаьта уж массанахьа хьаьнинача хана царех етт кепиг мара тейаш.

Пленка кIала йовхал лоаттача хьисашка баьцалдараш кхедара кийчо е а бадабенаб колхозе. Цу гIулакха чIоагIа аьттув болча моттиге дада боахама лаьтташ. Пайта хиш хулул укхаза. Баьцалдарий теплицашка цу зинца йовхал лоаттаеш уж кхеде лаьрхIад колхоза правлене. Иштта кхелеча баьцалдарашка хайра хIама гIоргдац.

Соахка цхьа центнер баьцалдараш кхедеш дIадахар плановичул совгIа дар. Укх шера баьцалдарий боахам тоабеш дIадахар кIезига деце а боахама хьалхa хьадоалача баьцалдарех хьахинначо шоллмецца юхаметтаоттадергда из.

Укх шера 2100 тонн баьцалдараш кхеле деза колхозой. ХIара килограмм барзI-барзI кепиг ийлеш плана деррига царех хьаьца лерхIар 160 эзар сом да, цхьабакъда май, июнь беттанка кхелача баьцалдарий хIара килограммах сом хилча пох хьахулар дикка алсамъергда.

Соахка дика хьайкъар колхоза свекла. ХIара гектара тIара 325 центнер чуэра яц, план 210 центнер мара доацча. Кхы а тоалашгIа бар кхьоалагIеа бригада коллективо баьккха хьонхах. ХIара гектара тIа 404 центнер шекара свекла яьлар царна.

Шерагара шерага дикагIа хьувкъаю из культура укхазарча механизаторашта. Юкъера лаьрхIача 1966 шерарчул 115 центнер дукхагIа я дIаяхача шера хIара гектара тIара чуэна шекара свекла. Из культура пачхаьлкхенга йохкарах 150 эзар сом хиннад боахама, хIаьта пох бевза цIена пайда 40 эзар сом хилар.

Шекара доакъиш ... колхоза лоалахьа я, цудукха 1966 шера Грозненски юртбоахама производственни управлене гIолла свекла йохкара ерриг план «Советская Россия» яхача колхоза хьожаяьй.

Цу гIулакха раьза ба колхозхой а. Цухьал алаш совгIа царна соахка хьожадаь ахча 25 эзар сом да.

Укх шера хьийгача кхах колхозхой мукъарча кассе Iоддалах 725 эзар сом ахча. ХIанз укхаза дIадолалахь гIулакх чакхдаьлкхачачi из шифра лакхлургдолаш шеко яц.

З. МЕЧИЕВ, «Советская Россия» яхача колхозой юртбоахама экономист.
С. МАЙСИГОВ,
тха корр.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Юбилейни шера сана толамаш лакха йолаш къахьег Грозненски кондитерски фабрика болхлоша укх шера а. Январен план 100,6 процент кхоачашъяьй цар. Цехашта юкъе белгалъяьннай «Значок отличника» ... О. Макасова керте латта карамельни цех. Цун бригадех дикагIа лоархIаш я 8 саг юкъе йола Е. Климова кулгалду бригада.

Халонех бIу ца къажабеш, сменни нормаш шозза-кхозза тIехкхоачашъю цун болхлоша. Болх бешашкха наьчна деша а вIаштIехьдоал цара хьабарий. Массехк гоазал йола ... болхлошех. Цулухьа йола болх бу хул цар станокаш.

Хьинаре къахьегарех дукхахьа граматаш тийнай, барлал кхайкханъ нов. Климова цун болхлоштен.

З. ГАЙСАНОВА.

ПИСАТЕЛА ЮБИЛЕЙГА

Вайна массарна, ухх шера март бетта схьалаьцна советски писатель А. М. Горький вина дийнахь дена 100 шо дуъ. Цу дезачу денна мадаттара кийчо еш я вай республикин ерриге культпросветучрежденеш, Грознера массо а библиотекаш а йолаш.

Еррига 25 библиотеке а лерхI ухх темаш сайреш: «Вай Горький», «Гуманист, художник, революционер», «Халкъа телшаме мбI», кхьяраш. Книжкийн дешарашца беседа чакхйоахаргъя. Горьке произведенешта обзораш ергъя, книжкий выставкаш кийчъергъя, иштта кхы дI. а.

Октябрьски района №№ 2, 4, 8 йолчен Заводской района № 3 йолчен библиотекашкe, цу районий общежитешкa «Горький — советски реализмаи лард еллю» яхача темах лекцеш еш лерI. Старопромысловски района № 4 йолча берийн Октябрьски района № 5 йолчен библиотекашка берашта лаьрхIа утренникаши литературни викторинаши чакхйоахаргъя.

Дика кийчо ю писатель вина дена педагогически института библиотека, Горьке произведенейн цуи творчествах лаьца дуцачна литературин кхоь выставка кийчъеш бе библиотекараш а студенташ а. Цу денна хеталь торжественни сайре дIахьоргья уккала. ХIьта института Iилман совета заседание «Горьки Кавказехь» яхача темах литература кафедра преподавателя Ю. Б. Верольскеи «Горьке произведенешка нахьа образ» яхача темах доцента Н. Г. Калустовaсе доклад ергъя.

Сийлахь воккхача писателех лаьца лекцеш а еш дIахьоргда города хьехархоита лаьрхIа кийчдеш дола горьковски денош. Теркай тIаозаш да республикански изобразительни музея коллектива кийчдеш доса стенд. Цигахургъя писатела произведенеш та лаьрхIа цIи лезача художникаша йийна иллюстрацеш.

В. ТЕРНОВ.

ХАН РЕФОРМА

СССР КЕРДА КАЛЕНДАРЬ ЮКЪЕДОАЛАДАЬ 50 ШУ ДИЗАРГА

Шовзткъеи итт шу хьалха Владимир Ильич Ленина куьг яздаьд Российски Республике керда календарь юкъедоаладарах долча декрета.

«Дерригаш хIаьд дан лелачa культурни халкъашца цхьатарра ха лерхIилга Россе оттадар духьа, — йоах цу документа тIа, — халкъа комиссарий Совето соцци бу ухх шера январь бутт йистебаьлча гIоне гражданашта леладе керда календарь юкъедаладе. Из бахьане:

1) Ухх шера 31 январа тIехьагIара хьалхара ди 1 февраль а ца лоархIаш, 14 февраль лоархIадa, шоллагIа ди — 15 лоархIадa, и. кх. дI...»

Из пачхаьалкхено ду гIулакх дакъа дарг ца хилар дикагIа кхетадара календара историга хьажарга вай. МоллагIча беса дале а ха лерхIилга цхьан тайпара нIаштIехьдаккха дезача оттае саг гаьнна хьалха хьалхарча замалахье я. Тайп-тайпарча халкъий эрс-эрга хиннад ха лерхIилга. Цхьабакъда, дукха а ха хьалха дена наха теркалдаьд лаьттан тIа сигалара сердалаш гучаевлар, дий бийсеи хувцадалар цхьа шо хъаьсттача закона бобрамерча зенашка хулаш долга. Цудухьа да хьалхарча заманна маьлхага, беттига, седкъашка а хьежаш ха лерхIаш хинна хилар. Единица лерхIа баьинаб цхьан денахи бийсали — лаьтто ший сона гонахьа цхьа го боаккхача ханах.

Дикъ эзар шу гаргга хьалха а египташа леладеш хиннад 30 денахи бийсахи бутт хулаш, хIаьта 12 беттах шу хулаш дола календарь. Вай заман 46 шу хьалха Юлий Цезара чакхъяьккхий шераш лерхIара реформа, хIаьта календарах Юлиански аьнна цIи дIа а яхай.

Ха дIаяхай, астрономаш сигаларча телай лелам нийсагIа ларъIа Iемаб, тIаккха гучадьяьнад Юлиански календарь доллан а хIама нийса лолаш ца хилар. Уж нийса доацараш теркалдаьд папа Римске — XIII Григоре. Из волаш 1582 шера керда реформа чакхъяьккхай, календарь дикагIа тоз а делийташ, хIаьта цунах Григориански календарь яха а баьинаб.

Революци хилалехьа Россе лелаьча Юлиански календарах ха лерхIаш хиларах къаьнара стиль вал, хIаьта дукхагIча мехкашна тIаийдача Григориански календарах ха лерхIаш хиларах — керда стиль. Из къаьнарчул дикка нийсагIа а да.

Россе Iилман общественносто ерригача XIX бIаьшерене хIана вай хинна кийча гIоттадаь ца Iеш гIеттадаьд вай мехка а керда стиль юкъейоаланза ярг ца хилара дош. Цхьабакъда, [illegible] гIоттаду духьаленаш нийслуш хиннай, керттерча дакъе килсаш (кьина) оагIонгахьаpa а цийслуш. Цудухьа вайцига Григориански календарь юкъедоаладе йиш хиннац Советски Iаьдал эттачул тIехьагIа мара.

Юлиански календара меттел, лаьаьд «Правда» 1918 шера 7 февраьле, дукха хIана ца эшаш дерригача дунен тIа тIаийца Григориански календарь юкъедоаладарах баргбола пайда, из баргхилар дIахьожилгa нIаьла эшаш а ца лаш, сенна боккхен тайп-тайпарен, хIаьта цунца цхьана гуччахьарен ба дунен халкъашта юкъе оIаший гIулакхаш леладара хьалкъеьа. Григориански календарь хьалхара режим йолаш а тIехьа тIемри коммерчески флоте уIанийца хинна хиларе хьалха хиначa министерствашца — кхычa мехкашцарча гIулакхий, финансий, машинаьакъий, гурча гIулакхий министерствашна тайп-тайпара гIулакхаш нийтача, хIаьта иштта астрономически метеорологически земаш деча а леладеш хинна хилари дълча а ба кхоачан.

Ленински декрето белгалдора деррига хила йиш йола чоалхаера гIулакхаш, хIаьта бахача наьха хьалиташ лорадела лаьрхIа белгала а доахар. Масала, цу дакъе декрето тIадулдар договорах а санна, иштта законах а долча деррига декхаранта уттаьль, 1-чен 14-чен февралa юкъерча хан чухьа тIакховчаргйола хьаьш хIара йоагIаш болча хинна кхойтта ди тIатохара наькъана 14-чен 27-чен февралa юкъерча юкъагIа тIакхаьчаре лоархIилга. Белгалдаьдар деррига пачхаьалкхен а [illegible] дург тайнахча дахах, вкладех, текущи счетех а проценташ телара хаций чIоагIамаш. ДоагIаш дола чIоагIамаш телар болхлоштен гIулакхерча нахан алапи дIадалара а.

(ТАСС корр.).

Пермски телефонни завода къахьегама социологеи, психологеи, физиологеи дешашта балхаш дем да. Лохаш а тохкаш а я халдаш нынакъоостарен дIа-кьа нийсъерен Iилмаи ларда тIа чIоагIъль цитодаш, къахьегамен салоIамен рациональни режимаш.

Дукха да хIана цехашка хувцалуш даpaш. Хьинаре къовсам йоарлабаьб производстве деча таташ, балх бечи моттигашка дог аьдеша къахьегалургдолаш музика функциональни передачаш ю.

СУРТА ТIА: инженер - музыковед Л. Белоусовaи техник-звукооператор Г. Шабенов (аьлхарча пане яр) шоай балха да дIадаладу функциональни музыка аргIанарча передачана лаьрхIа музыкальни произведенеш хьахаржара.

Е. Загуляева сурт.
ТАСС фотохроника.

«Баркал» яха телеательe

«Баркал» — иштта я города Львове болх бу хIана ихадагIа шу долча, телевизорашта ремонт еча ателье цхьа шой тайпара йола цIи. Из цIи тилла я йоагIаш тиллай Иван Франко улицагIарча № 24 йолча цIенойшарча мастерских. Уккхаза мел бу балх нах боацаш, общественни хьесапе бу. Ательена кулгалдеш ва Львовски телевизионни завода инженер Ян Степанский. Цига балхаш дераш заводера нагирхоъ ба. Завода цIенопашка уттаьлча телевизорашта мах боацаш ремонт е дIабохабейтна нагирхой цул тIехьагIа «махь» гражданашта а ножкъосталаш де баьинаб. Иштта дага а деха йолалай мах боацаш массаена а ремонт я ателье.

Комсомоле заводской комитето эттара дикагIбараш — балхах дика кхета, оьше а дисциплина а йола нагирхой къастабаьб ателье болх бе: кхо йаь кандидатах чхъаь йот хержаш. Масалана лаьрхIа оттадаьча Устaво маьхкара ательена керте оттад совет. ТIаккха горсовето города пиьмоттиге ш пIа а доллаш йола помещени къостaдаьб ательена.

Ателье ухаралта шоаlта дотараш дIаладеча нахьo тIа баркал яхаш вай йоазонаш да. ХIьта нагирхоъа дешдер да а де баркал яха доагIаш. Шоай лоIаме цу ательe болх берана (ухх 180 сага) дIалахача дикъ шера телевизораш йолча 35 эзар сага эшараш даьд. Тайп-тайпарча маркех йолча 12 эзар телевизора ремонт яьй.

Ше нетаргешаш хилар гучадалийтача ательe болхлоех хIаранена беттагарга тIа «Баркал» яха дош язаь цIе кийналлг лу. Цу чу еллача листа тIа яздаьд: «Баркал» яхача телеательe членагa хьашт долча чоалханерча телевизора ремонт йир, дикха квалифицарi йола Львовски телевизионни завода болхлой коллективa тешано член махиллара. Мах боацаш телевизорашта ремонт я».

Владимир ПОГУН.
ТАСС-а корреспондент.

Доазол дехьара

НФОЮВ Централъни комитета тIахьехам

ХАНОЙ. 6 февраль. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнам мукъалаккхара Къамал фронта (НФОЮВ) Центральни Комитето Къулбехьен Вьетнаме революционни гергашцара низаши халкъе тIахьийхад керда хоталонаш ахарен американски агрессораши даьхе йолка Тхиеу-Ки ордиги йохаяре кхы а хьинарегIа гIулакхаш леладе, яхаш. хоам бу ВИА агентства, из Мукъален агентства йоах а яхаш.

Къулбехьен Вьетнама революционни гергашцарча низаша тIехьарча пхе дийнахьа яхха тIехьийна йоккхий тIеман политически хоталонаш белгал а яхха. НФОЮВ ЦК шийтIахьехам тIа даькъала дуиц даьке кIалхарьяккхара къовсам лоттабу вIешагIкхийтта къамаш, демократически, машар беза низаш.

Центральни Комитето цхьа ха ялалца моастагIчун тIахьожама кIалаттача городашкен районашкен бахе нах тIахьийхаб машар, кхычарех тийша улаш хIама да хилар, мукъале, ирьа Iалдашкар духьа революционни гергашцарча низий доакъошне цхьана барте а болаш гIулакххаш де.

Къулбехьен Вьетнама НФО ЦК марионеточни эскара салтийн эпсараши, марионеточни администраце викалаш тIахьех халкъаши революционни гергашцарча низашцен цхьайа гIулакххаш де, американски империалисташтен Тхиеу-Ки ордигаш духьала гIуетта. НФОЮВ ЦК иштта США-и пар сателлитийн бIуй салтий а эпсараш а тIахьех шоай командовае приказаш кхоачаш ца де, доаьача гIулакха да бое, вьетнамски халкъа патриотически къовсама дукхаленаш ца е, бIехa агрессийн тIом йистебоаккхийга хьадехe.

Ший тIахьехам тIа Центральни Комитето даькъала буиц США агрессораштa дукьала шоай даьхе кIалхарьяккхар духьа сийлахьа къовсам лоттабу Къулбаседа Вьетнамера 17 миллион бола даймехкахой.

Къулбехьен Вьетнама НФО ЦК гIалахама бухсоцаш дIахайкаду США империалистаьцарча къовсаме, Къулбехьен Вьетнам мукъалаккхара, кхычарех тийша улаш хIама доаца, демократически, машар беза, нейтральни, товлуш йоагIа Къулбехьен Вьетнам хьахра йиза хотало йоаккхаргхилараи тешаш бенна хилар.

КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ ВЬЕТНАМ ХЬАЛЛАЦАРА

ПАРИЖ. Франце демократически нхоане бакьан кхалкхаза лоаттабеча къовсама хеталча ФКП конференце ше къамаьа дош ФКП Генеральни секретара Вальдек Роше дIахайкадир мукъен кхычарех тийша хIама доацаши хилара вьетнамски халкъо лоаттабу къовсам хьаллацараш из ахдера а хотдалийтараш французски коммунисташа берриги низ тIабохийтаргхилар. «ХIара хьалха йоалаьча Къулбехьен Вьетнам мукъалаккхара халкъа низий къаьарча наступлене, аьлар цо, чIоагIа эшабаьб американски агрессораш. Мехк мукъабаккхара къамал фронт Къулбехьен Вьетнама ше цаI мара йоаца бокъалара викал я. Джонсона тIехьарча дIахайкадьрaна хьахьуэнх, халахете а, американски империалистаи шу бокъаьль а бакъ долча гIулакхаьта мукIарал дем Къулбехьен Вьетнамера шоай бIунаш дIадахех хIана а хийча ца хилар».

ТОКИО. Японе кепатехал шолех хьахуларех Вьетнамерча тIем тIа пайла кийбу тIема тохкамаш ца деш дита США Iилманой тIахьеха кхайкарал. Цун инициатораш ба французски математик Лоран Шварц, японски агробиолог Моити Фукусима, американски историк Габриэль Корко. Кхайкарал кепатоьа ухь барта бахабар соахка шаь бетта Стокгольме — Вьетнаме США деча зуламий тохкамаш деча трибунала бах беча хара. ХIана ухх сахьате, йоах кхайкарал тIа, США оборона министерствашца барта а болаш 40 американски университете тохкамаш деш латт Вьетнаме леладеча бактериологически герах лаькъе. Цу тайпара дола тохкамаш дераш Iилманхочун сий а доаду Iалаьмате дикха зулам а ду. Письмон автораша США Iилманой тIахьех тIема гIулакхашта дола тохкамаш ца деш дита.

—Хьо, салте, Вьетнаме чов хилла ва, е со, студент санна, протесте демонстраце дакъа лоацаш хилла ва?

«Аль-Ахрам» яхача каирски газета тIера карикатура.

ВАЙ ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

ХАЛКЪО КЪОАБАЛЪЮ

Германски Демократически Республика давнажад социалистически конституце, немецки халкъа историе чу эттаре демократическагIа конституце проект юкъайа.

Конституце проекте ерригача 108 статья чулоацамо хьагайт социализме хьалхара даьхье республика мехкa Iалаьмете йоккхий иеталенан а Европе шерарен кхаьравлен Iалаашьара лоархIаме флотор мехкилара, немецки лаьттан тIа [illegible] са, мукъалени, саг везаш хилара бойрех лелаер мехкилара бола цун лоархIам.

Конституце проект деррига халкъе юкъаш деча йаьмьяьлий мийдан — из чIоагIа къобаьяьр, сага йоакхе ош хиларах партеи правительствани чIоагIа раьзе хинна баркал яхаш хилар, СЕПГ VII съезде хьалкъайна оттадьи конституце проекта тIа хьагайтам дола декхараш кхачдадара, из юка а ца кхебаш, къовсам лоттабеза ца Iе къаьнеганаш лаьрхIа хилар да.

СОВЕТСКИ ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ 50-гIа ШУ ДИЗАРА СИЙНА

Советски Эскарен Тlема - Форда Флотон 50-гIа шу дизара хеталь теоретически конференце хиннай Улан-Батора.

«Монгольски Халкъа Республика мерайрен цун мукъалени кхычарех тийшо ца хилари чIоагIдаран йола Советски Эскара исторически раль» яха доклад йир исторически Iилманий кандидат [illegible] Б. Товдо. Доклада хьахтьехьарча [illegible] доларда дийцар Халхин - Гола собатеш хиннача хьаьн 1945 шера японски милитаристашта духьаларча тIемашкен хиннача советски монгольски тIемахой турпалах а къахьегадах а.

«ВАРНА» ЯХА ЭЛЕКТРОСТАНЦИ

Болх иккхта бу за йоаькхийтай «Варна» яхача электростанце — Болгаре эттара боккхагIа хила боаче йIаахaла электростанцеш йола цхьалеме хьалхара агрегат. Болх ииштта бу зийна дьаьмачул тIехьагIа промышленни ток дургьа 200 мегаватт низ бола турбогенератора. Шу йистедалелехьа оIашагIъолла дургьа цун бар низаш низ бола шоллагIа турбогенератор. «Варна» яха электростанци хьалью Советски Союза мехкъысталашца, хIаьта Данешка басейнера кIер а беагабош болх бoш а хургъя.

ВЕНГРЕ ИХАШИА

Кхоалгаре бIостан болхаш даладьяд Венгре. Мехка эттара къулбехьарча областе — ухх тIехххьарча шин кIиранагIа йолх хьаьда, массаза а ца хулча тайпара дIайза денош ухача Баранье ихашна эрналъний 300 гаргга трактор. Гуратъа дийнахa хьахтата подкорма еш латт. Цхьайолча районашца лаьтта аха доладьеь.

ЛОАЦЦА

ГДР гIалакхъялча промышленносте 1967 шера производство 1966 шерарчул 8 процент хинна ца Iеш дигIаьняй, хIаьта къахьегама эшарлe 6,6 процент лаьь а яьяй.

• • •

Бургасски портера оргдкьмад духкьахкхара болгарски океански кема — «Мальха бердс йист» яха рефрижератор. Из Атлантически океана къулбехьарча даькье дакха даладиньяд. Из — кема эттара хьахьара рейс я. Рефрижераторе хьа а ийдаш, дIахухьаргда болгарски траулеровша Атлантике дахха чийьяий.

(ТАСС).

Студенташа Iилман тохкамаш ду

Дукха за йоацца Наха-ГIалаIай педагогически института Iилман совето тIайийцай студенчески Iилман обществос (СНО) студенчески Iилма-тохкама институт (СНИИ) ярех боле соцам. Цу Iилма-тохкама института 39 лаборатори я, ерригa а 453 сaг чу а лоацаш.

ТIаьххьарча шерашка студенчески Iилман общество органически а творчески а хьакъаьла догIаенадо. Доцент В. Г. Чеботарева, исторически Iилманий кандидат В. Б. Виноградов, кхыбараш санна болча опыт йолча педагогаша кулгал а деш комплексни темаш къоставеш хинний дукха а студентий коллективаш. Цу деррига а институт вIашагIйоллара йола кIийле кийчъяьяр. ВЛКСМ ЦК хиннача совещане ладийгIар института СНО бахкен йолча доклада, хIаьта Iилма-тохкама институт вIашагIйоллара хьакъаьла оаза лийрхIар цига къоабал я дир.

ХIанз тха Iилма-тохкама института факультетски организацешта керте латт опыт йола педагогаш Iилманий. Дукхача шерашка СНО организацена кулгалдеш хьахоагIа историко-филологически факультета доцент Б. С. Виноградов. Цо кхебаь дукха бераш институт йисте а ялaьда, аспирантуре бахаб, хьаьньхела а йоалеш кандидатски диссертацеш тIа болх беш ба.

Студенташа хьинаре болх беш ба доаьол дакъерча метта факультетa СНИИ организаце кулгалдо доцент Н. М. Петренко. Института эттара къонагIча факультето шо ду гIулакхаш хьакъаьла а йоалаш дIадийцар тIеттьарча Iилман конференцешкe, хIаьта цу хьакъаьла В. М. Макортых, Р. Д. Дарагатоева, дукха а кхыбараш санна болча преподавателашта дика гIулакхаш кхоагIа а дийнад.

ЧIоагIа терхаме болх чакхбоах бехкийтоаме кулгалдеш доцент М. Ф. Куликова йолча физико-математически факультете. Факультете кафедрий керттерча преподавателаше даькье йуц кураторски балха, хIаьта цунен студентий балха дика бераьт а дуп. Доцента К. Ф. Афанасьева кулгал а деш «Магнитни парадокс» яхача тема хьакъаьла 4-ча курса студенте С. Куницынас болх бу дукха за я. хIаьта А. Шарнова (физико-математически факультета студент хиннача, хIанз вола физика кафедре ассистента) докладаца цхьана цун доклад г. Новочеркасске хиннача технически естественни Iилманий хьакъаьльарча конференце а оттаьяр. Дукха за йоацца института хьадаьнийтад тхо докладчикаша белгалбаьха дипломаш.

Дукха а студенчески коллективаш изай ерригсоюзни а вузашта юкъерла а конференцешка.

Кулгалдо доцент В. Г. Чеботарева йолча фольклорни кружока студентий группа тIаххьарча шерашка дема, кал-хамашка сунженски терски казакий станицашка экспедицегIа хьахай. Из бахьан долаш мехкара сведенеш йоалай, хIаьта цараш студенташ Т. Андрианова, Л. Иванова, Е. Глотова, Л. Петрова терхаме балхий керд а хургъя.

ДIадахача шера шоай кулгалдо а тIехьа Ленинградерча эрсий литература. Института хиннай фольклорни кружока доакъашхой. БелгалбаьIна болчо специалисташ цига цараш консультаци а яьй, кружока болх бокхача маьле а лаьрхIаб.

Вай республикана гаьнна арахье а доазош да исторически Iилманий кандидата В. Б. Виноградова кулгалдеча археологически кружока кергIдешнараш. 13-ча ерригсоюзни археологически конференцера хотало а хьалха цIаьбьяьр вай археологаш — Т. Гантемурова, В. Петренко, Р. Богданов, П. Корнилов. Москвера цар дера дикагIча докладех дешна дипломаш. Ухх шера археологаша Тбилиски Москваи кургIола Iилман конференцешна докладаш ергья.

Кхыча вузашцара шоай творчески вузаьмаш шерда гIерташ я студенчески Iилма-тохкама институт. Тха студенташа докладаш аьй городашка Москве, Ленинграде, Ростове, Одессе, Новочеркасске, Ужгороде, тIаьта иштта Къилбаседа Кавказе ерригача вузашка а.

Тха институт студенчески Iилман организаце боккха доттагIала бузаш лоаттабу Т. Г. Шевченкой цIерагIа Киевски пачхаьалкхен университета СНО-ца. Тха студенташ докладаш е цига баха ца Iеш Киева мхаб, хIаьта тха киевски доттагIий а 1966 шера тха итогови конференце бахкабар.

1967 шера цIаьхха а Киева хилар тха докладчикаш. Киевски пачхаьалкхен университета чIоагIа теркалъеш тIайийцар «Нохчи мотт боазарга 40 шера чухьа догIаехар» яхача тема (Iилман кулгалдо доцент Оздоева Ф. Г.) къамий отделено студента Танкиева вь доклад.

Тхоай выпускникашца бузаш цахдийтa гIерт тхо. Масала, Б. С. Виноградова бIарг тувлабалийтац хIанз ГIойтIарне школа хьехархо волча тха выпускника А. М. Лазаренкова тIера. Нов. Лазаренкос тIаххьарча конференце юкъа а доклад йир. Из традици дIанне чIоагI а еш, догIа а кхуллаш дIагIоргда тхо.

ДIадахача шера шин Iилман конференци чакхъяьккхай оаха: шоллагI итогови (цига 71 доклад йиш) цхьаьна Советски Iаьдале 50-гIа шу дизарa хеталь Iилман сесси. Цу сесси а 22 доклад йир. Секцей кулгалхоша белгалдаьхар дукха студенчески балхаш шоай лоIамерен перспектива йолаш хилар.

Тха Iилма-тохкама институте шин «Известеш» яха кепайоазон орган а я. Цу тIа кепатт конференцешкa йиккха дикагIа йола студенчески докладаш. ХIанзалехье ххоаза арахийцад «Известеш». Студенчески Iилма-тохкама институте членаше хаддиза кан-хамахьа статьяш язъю периодически кепайоазон тIа. Студенчески обществa кийч а я, «Комсомольское племя» яхача газета тIа арахийтар «СНО оагIув».

Массаза шу да института СНО ВЛКСМ комитетаца цхьана мел бол цхьа комсомольски подкурсаш вIаштIехьйоаха. Цига хьовш ба института дикагIа бола студенташ—СНО хьинарегIа бола активисташ. Уйх шера 6 февраль бетта дена из дешар юкъа а вIаштIехьдаккха лаьрхIад оаха.

ДIагорча хана агоаца лаьрхIаш дола йоккхий планаш я тха. ХIанз итогови конференцешна кийчо еш да тхо. Из а ухх шера хьахой кургIола тха Iилма-тохкама института эттара хьалхара Iилман конференци. Гучоа, конференцига оаза арахецарга секцешка дIахаиньеча докладий тезисеш. Конференце дакъа лаца Чечено-Ингушски университете студенташ хьеха дага да тха.

Цунца цхьана кийчо еш латт Ленински комсомола 50-гIа шу дизарa хеталь института Iилман сесси чакхъяьккха. Из сесси хургья тIадоагIача шера октябре.

Студенташ, хьаьтта а хьахьарча курсахой бараш хьинарегIа Iилман балха юкъебалар лоара. Хьакарно хилар — из да цIаьх хьакьягь ший дешам дамн дIахагIа кулй. хилар. Хьакарно хилар — из да дукха а зуза хилар. Иштта а тха студенчески Iилма-тохкама института дешаш.

В. КАН-КАЛИК,
Студенчески Iилма-тохкама института кулгалхо.

Спорт

ГРЕНОБЛЕ ЛОТАЯЬЙ ОЛИМПИЙСКИ ЦIИ

ГРЕНОБЛЬ, 6 февраль. (ТАСС СПЕЦ. КОРР.). ДIаволаденнад 10-ча, иттазлегIа деш дола Олимпийски ловзараш!

37 мехкарча спортсмений наха наред бIаргагуш хилар Гренобле баха наха цига баькха Французски Республика президент генерал Шарль де Голль. Дуьнен халкъашта юкъерча Олимпийски комитета президент Эвери Брендедж. Франциера СССР посол В. А. Зорин нигевола цун хьамийна. ХIаьта телевидени бакьан долаш кIай олимпиада хьажар бIаргадейр дерригача дуненна а.

Ухх шерара ловзараш хIалазлена мед хинача кIайча олимпиадашта юкъе дагча долча мах эттара дукхагIа болаш дал цига даккъе ловзаш 1500 гаргга спортсмен ва. Советски мехка байракх бe йоаллаш хинна биатлона даькъе дунен чемпион вола Новосибирскера аспирант Виктор Маматов. Ловзараш дIаiолаледча хьажа лаьрхIа Парижера цига вера де Голль, Аллха «Iай иттазлагIа деш дола Гренобльера ловзараш дIадоладдалар дIахайкаду аз». Аьна цхьа-ши дош аллар духьа ерригача Французски... аьна вера из цига цхьабакъда, Франце президент цига тIахьаре белгала кхы а дукхагIа лакхбора пар лоархIам.

ХьатIоотт цIей дIадоланду минутанаш. Фигурни катане дунен пас-чемпион Ален Кальма кхы бутта ах бутта хьалхагIа къовларча Олимпе лотаьь факел бе а йоаллаш ларгаш тIа гIолла урагIалее, тIаккха Iалаьмате дохкача бога чу ели йоал. Вертолёташ чуккдос роз аха 30.000 зиза. Реактивни самолеташа сийначa сигала гIалла го боахаш тайп-тайпара бесаш дола олимпийски пхи гIоз биллар. Французски горнолыжника Лео Лакрус даьча лоаццаний вIерагIа олимпийски дув баар.

ДРАГАИ ЗЕМСНАРЯДЕИ «ГИБРИД»

Вай мехка дукхьалкхта арахецаш я грунт хьалйоаха дола тайпара устройство а йолаш йола керда земснаряд. Цун проекта тIа болх баьб Московски «Гидропроект» яхача институто, Иркутски еш машинаш еча заводо, Рыбински гидромеханизаце заводо. Земснаряда а драга а кийчача мелхех (узелех) пайда а эцаш хьаду из кема вIашагIдола Рыбински заводе.

Шовзткъеи шийтта кошмо грунт хьалйоахарьа ха бухере. Кема борта тIа грунт лоье. 300 миллиметрал кагегIа дола тIей трубопровода чугIолла кий йисте дIаухаргда. Цаpex доккхагIараш а транспортерaца баржа тIа дотта а юха хала чукхувеа йиш я.

Сенна йийшаи цу тайпара йола земснарядеи драгаи «гибрид»? Из эш гIашлой материалаш яхара, эмбашш плотинаш яра. Цунах пайда ийберга дукха жагIен эхкIий тIойи йилаш йолча Сибарегlарча хишка, хIана аьлча цига чолла гIоцa земснарядашка болх хала бузу.

Кердача земснаряда балха сахьате саьлта 300 кубометр йоахкалуш я.

Виктор ХРАПЧЕНКОВ.
АПН.

Хаоттам

Тахан республике гIалаи Грознен йоачан а йолаш. хувцалуш морхаш хургья, къулбе - малхбоалехьара цкъаза лаьгIа. тIакха гIаьхлаьа мух хьекхарга, республика къилбаседа - малхбоалехьарча районашка чIоагIа а хьекхоа, температура 2 градус шелалгара 3 градус йовхалгa кхоачаш хургья.

Кхоана а цунах тарра ха латтаргья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадугIа, хьажа

РАДИО

8 февраль, ЕРА:

8.30 — Саранско балетни аинграи. 8.45 — Передача «Кертторадар — экономика» (нохчий меттала). 16.05 — «Хьона тIехье» (нохчий меттала). 16.30 — «Коммунистех дувнарш». 17.00 — Юрта болхамe боллхоштa концерт. 17.20 — «Тха индустриальни край» (гIалгIай меттала). 17.45 — «Парти — Октябра баьчча» (нохчий меттала).

9 февраль, ШАЬРАСКА.

8.35 — Украински вазен. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.20 — «Юккъера шовдан моржа» радиожурнал. 17.00 — «Болхлой ваар» радиогазета (нохчий меттала). 17.30 — «Тха индустриальни край».

ТЕЛЕВИДЕНИ:

8 февраль, ЕРА.

17.00 — Документальни фильмаш. 17.45 — Телевизионни кердаараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.05 — «Гуйран кхо аш», сипкадалана дола дувнарш» — яха художественни телефильмаш. 19.05 — Берашта «Веселые капитаны» — яха фильм-концерт. «Мишка Печкинич дрвосси Василийз» — яха фильм фаьлт (гIалгIай меттала доккк). 20.05 — Пятилетка тIа. Яль шерагIа ерш. 20.30 — Советски эскара 50 шу дизарга. «Котовский» — яхар художественни фильм. 21.45 — Фильм-концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-30; редактора зам.—3-30-11; бехктоакхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделай—3-42-30; юрта боахамен йоазонийн отделай—3-47-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-30; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-47-28.

«Грозненский рабочий» издательстви типографи. Революцие проспект, 7/34.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ05028. Заказ № 573.